

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradišče 7, levo. — Telefon št. 77. — Naročnina 3 din. na mesec. — Posamezna številka stane 75 para. — Inserat po dogovoru. — Rokopisov ne vračamo. — Poština plačana v gotovini.

Vabilo na naročbo!

CENJENI! — Dovoljujemo si Vam poslati današnje številko »Nove Pravde« na ogled v svrhu naročbe. Ako želite tedaj postati naročnik in prejemati tudi nadaljne številke, plačajte naročnino po priloženi položnici in sicer vsaj za en mesec vnaprej, najbolje pa do konca leta. — V slučaju, da tega vsled gmotnih razmer kdo ne bi zmozel, naj naroči list z dopisnico in naj navede, kdaj misli pozneje poravnati naročnino. Kdor tega ne izpolni, mu prihodnje številke ne bomo več poslali.

Cena listu je 3 Din na mesec, kar bo pač vsakdo prav lahko pogrešil.

Dolžnost vsakega rodoljuba je, da list podpira s tem, da se nanj naroči.

»Nova Pravda« je priznana najboljši tednik in bo postala še boljša. Njena naloga je pred vsem pomagati, da se današnji krivični in pogubonosni vladni režim stre, da se našemu tlačnemu ljudstvu zares odpomore. V to bo narodno socialistična stranka, katere glasilo je »Nova Pravda«, zastavila vse sile. Da bo pa list zamogel zares vršiti to nalogo, mora imeti na razpolago zadosti denarnih sredstev, ki pa jih zamore dobiti edinole z naročnino, ker stranka ni korumpirana ter nima nikakih sumljivih fondov, kakor listi, ki jih izdaja zloglasna demokratska stranka.

Zato, podpirajte list in ga takoj naročite!

Naročajte pa tudi oglase v »Novi Pravdi«!

Zbirajte prostovoljne prispevke za tiskovni sklad!

Na ta način je ojačenje mogoče in »Nova Pravda« bo vršila svojo dolžnost kar najvestneje, o čemur se bo vsak naročnik sam prepričal.

Naše geslo je: **Ob tla s korumpiranim režimom! Pravica in poštenost na plan!**

Stori vsak svojo dolžnost in boljša bo bodočnost!

Ljubljana, 29. sept. 1922.

Vse toži nad današnjimi časi, in ni človeka, ki bi bil s sedanjimi razmerami zadovoljen. Bog ve, če se naše delovno ljudstvo zaveda, da je pač samo največ krivo, da je tako, kakor je, in bogve, če mu je znano, da more edino ono naše razmere korenito spremeniti in s tem pomagati samemu sebi.

Ustroj naše države je tak, da leži usoda državljanov v njihovih rokah. V naši državi je mogoče čez noč vse spremeniti, če voli ljudstvo prave poslance. Od ljudstva izvoljeni poslanci sestavljajo skupščino in večina poslancev potem vlado. Iz tega je razvidno, da je vlada odvisna od poslancev,

poslanci pa odvisni od volilcev.

In da imamo danes tako slabe razmere, da vse trpi, je krivo v prvi vrsti to, da se naše ljudstvo pri zadnjih volitvah ni dovolj brigalo, koga je volilo. Posledice te brezbriznosti čutimo danes vsi na svojih hrbtih. Samo en slučaj. Če bi naše delovno ljudstvo pri zadnjih volitvah ne bilo volilo demokratov dr. Žerjava, dr. Kukovca in prof. Reiserja in ne bi bilo volilo poslancev Samostojne kmetijske stranke in Slovenske ljudske stranke, bi bilo danes vse drugače, kakor je. Neprimerno boljše bi bilo. Toda napaka se je naredila, in posledice te napake se sedaj kažejo. Na delovnem ljudstvu samem pa je, da te napake več ne ponovi. Če jo napravi še enkrat, potem ni pomoči.

Da pa bo mogoče preprečiti, da naše delovno ljudstvo več ne nasede, je nujno potrebno, da se začne že sedaj zanimati za politične dogodke. Kmalu bo samo spoznalo, kateri poslanci so pravi, kateri pa so škodljivi.

Boj z onimi, ki imajo danes vso moč v rokah pa ne bo lahek. Oni vedo, kaj je to, imeti v rokah vso politično moč in kake dobičke jim to nese. Reči je lahko, volite druga-

če, toda mi moramo pomisliti, da večina našega delovnega ljudstva danes, žalibog, le malo misli. In nasprotniki to prav dobro vedo. Zato mečejo zastoj med ljudstvo časopisje in ga skušajo pridobiti zase, da bi namreč pri prihodnjih volitvah zopet oni zmagali. To pa se mora na vsak način preprečiti.

Na stotisoče listov pošljejo naši nasprotniki vsak teden med naše ljudstvo. Liste dajejo ceno ali pa celo zastoj. In ljudstvo sprejema liste, jih čita in je prav veselo, da so na svetu tako dobri ljudje, ki mu dajejo liste zastoj. Toda zdj se, da naše delovno ljudstvo ne pomisli, odkod pride to, da so gotovi ljudje s časopisi tako radodarni. Tisk je danes silno drag. Časopisi stanejo ogromne svote denarja. Kdo pa daje kaj zastoj? Nihče! In vendar se dobijo listi zastoj. Vidite, ta uganika se pa reši takole. Poslanci in politične stranke, katerim ste dali pri zadnjih volitvah vaše glasove in ki vam pošiljajo danes ceno ali zastoj časopisje, delajo namreč tako politiko, ki jo hočejo banke in bogataši. Za to uslugo dajejo potem banke in bogataši političnim strankam denar, da izdajajo cenene liste in jih pošiljajo celo zastoj. Listi farbajo potem volilce, ti pa volijo zopet tiste poslance, — ki zopet delajo za banke in bogataše, da služijo s pomočjo ljudskih žuljev ogromne milijone. Iz tega vidite, da ne dobivate zastoj listov, kakor si to domišljujete, temveč da prodajate s tem vse pravice in si sami zapirate pot, do zboljšanja svojega bednega stanja.

Ako hočete, da se torej zboljšajo razmere, vrzite iz svojih hiš vse časopisje, ki prihajajo zastoj ali pa po tako nizki ceni, da se iz tega takoj vidi, da iz naročnine ni mogoče plačevati tiskovnih stroškov. Drugače je nemogoče, da bi postalo bolje.

Naročajte časopise, ki so pošteni, ki sicer ne prihajajo zastoj, pač pa se bore za Vaš dobrobit. Podpirajte boj za poštenje in pravico. Delavno ljudstvo, če se ne vzdramiš in ne spregledaš, potem ni pomoči, potem boš trpelo še hujše, kakor trpiš danes!

Vsebina:

Kaj bo s službeno pragmatiko. — Med nami in demokrati zeva globok prepad. — Zakaj spada slovenski kmet v narodno-socialno stranko. — Razdor med Radičevci. — Nov volilni red in demokrati. — Na vrata trka vojna — ministri se vozijo po svetu. — Zopet ženevska konferenca. — Turško vprašanje. — Revolucija na Grškem. — Rusija svari pred nepremišljenimi koraki. — D'Anunzijevo zadnje junaštvo. — Padanje cen na Čehoslovaškem. — Nemški socialni demokrati zopet edini. — Repara-cijsko vprašanje rešeno. — Avstrija živi od obljub in stavk. — Kaj ima Francija od vojne. — Demokrati in uradniške plače v zlati valuti. — Kam z letošnjim vinom?

Potek zgodovine je dokazal, da so dosegli moč in veljavo le tisti narodi, ki so znali za svoje ideale umirati. Ravno tako dosežejo v političnem življenju le tisti nekaj, ki znajo in hočejo žrtvovati. Ne zahtevamo od Vas življenja, žrtve, ki jo naj doprinesete je malenkostna.

Zanimajte se za politično življenje, naročajte časopisje, ki se bori v resnici za delovno ljudstvo, žrtvujte to malenkost in točno plačujte naročnino.

Danes smo poslali naš časopis »Novo Pravdo« v veliko tisoč izvodih med naše delovno ljudstvo. — Upamo, da je tako zrelo, da bo takoj uvidelo, da je »Nova Pravda« zanje pravi list, časopis, ki se bori ob strani NSS za pravice vsega delovnega ljudstva. Pričakujemo, da nam nikdo ne bo vrnil lista, pač pa da bodo vsi oni, ki so list dobili, vposlali naročnino. Slišali smo in pisalo se nam je, da je naš list sicer jako dober, pač pa je malo predrag. List zaračunavamo našim naročnikom po isti ceni, kolikor nas stane. Mi ne delamo nikakih dobičkov. Ali bi bilo bolje, da bi dajali list po ceni in pustili, da nam plačajo izgubo banke, kakor to delajo drugi listi? Kako bi se mogli potem boriti odkrito za pravice delovnega ljudstva? Ako bi dajali list poceni in bi plačevali izgubo banke in bogataši, bi bilo vse zlagano, kar bi pisali. Ker pa mi tega nečemo, ker se hočemo boriti za resnico in pravico, ker hočemo, da se delovnemu ljudstvu v resnici pomaga, radi tega nas mora delovno ljudstvo samo izdatno podpirati. Gre za interese delovnega ljudstva in prokleta dolžnost delovnega ljudstva je, da žrtvuje te malenkosti za svojo boljšo prihodnost. Če tega nečemo, potem mu ne pojde nikdar boljše, potem pa tudi ne zasluži boljših časov, ker jih samo nečemo.

Razveseljivo je, da veliko številno delovnega ljudstva že uvideva, da smo na pravem potu. Razveseljivo je, da postaja število onih, ki razumevajo, vedno večje. Dokaz temu, da dobivamo vsak dan nove naročnike. Toda potrebno je, da razumejo vsi, zakaj se gre, potrebno je, da postanejo vsi naročniki »Nove Pravde«. Potrebno je, da se vrže vse drugo časopisje iz hiš delovnega ljudstva, ker samo slepi naše delovno ljudstvo, da ne more spregledati.

Bodočnost delovnega ljudstva je lepa, toda lepa bo le v tem slučaju, ako si jo bo znalo izbojevati. Zatorej v boj, v neizprosni boj! Podpirajte pa tistega, ki vas bo v tem boju vodil in krepil, to je »Novo Pravdo«.

Delovno ljudstvo! Podpiraj in naročaj edino le svoja glasila! Naročaj „Novo Pravdo“, ki edina tolmači in zastopa Tvoje težnje!

Nar. posl. A. Brandner:

Okoli službene pragmatike.

Nedavno je »Jutro« poročalo, da hočejo zemljoradniki zavleči rešitev službene pragmatike drž. nameščencev, ki se nahaja sedaj pred zakonodajnim odborom. Ta vest se sliši tako, kakor da bi se vloga protivnikov pragmatike zamenjala. Splošno je namreč znano, da bi bila pragmatika že davno lahko pod streho, ako bi pri demokratih in radikalcih kot najmočnejših strankah v parlamentu obstojal interes za to vprašanje. Sedaj naenkrat pa naj bi bili proti pragmatiki oni, ki so jo proti volji večinskih strank vedno zahtevali. Kaj je torej na stvari?

Poslanec Jovanović, ki pripada zemljoradniški stranki, je v zakonodajnem odboru protestiral proti stališču vlade, da se ima zakon o službeni pragmatiki drž. nameščencev sprejeti v smislu člena 133. ustave, ki predvideva skrajšano postopanje. Pod ta člen spadajo namreč vsi oni zakoni, pri katerih gre za izjednačenje in sicer na ta način, da narodni skupščini ni pridržano pravo razprave o dotičnih zakonskih načrtih, marveč so dovoljene samo kratke izjave, ki jih podajajo poslanci v imenu svojih strank pred glasovanjem. Torej nekaka diktatura. Posl. Jovanović se je postavil na pravilno stališče, da je postavljen zakon o službeni pragmatiki drž. nameščencev ne kot izenačenje, marveč kot **nov** zakon, o katerem se mora tudi z ozirom na njegovo važnost vršiti razprava v parlamentu, a ne pri zaprtih vratih zakonodajnega odbora.

Stvar je torej čisto drugačna. Tu ne gre za kako zavlačevanje, ampak za edino pravilno stališče. Zakon ima velike hibe in te se morajo popraviti, ako ne sedaj v zakonodajnem odboru, pa potem v plenumu narodne skupščine. Službena pragmatika drž. nameščencev je važno državno vprašanje in kot tako se ne sme reševati na brzo roko. To bi niti v tem slučaju ne bilo dobro, če bi res obstojal resen namen, čimprej uveljaviti pragmatiko. Temmanj pa je to na mestu, ako se s takim postopanjem hoče samo izogniti popravili onih hib v zakonskem načrtu, ki omogočajo izigravanje službene pragmatike. Kdor se je moral udati pritisku, da je sploh vzel v rešitev pragmatiko, za gotovo nima najboljših namenov. Zato je priporočljiva velika opreznost.

Nekateri so mnenja, da je bolje, da dobimo slabo pragmatiko, nego ničesar. Jaz sem drugega mnenja. Pametnejše se mi zdi še nekaj časa počakati, ako je s tem dana možnost, dobiti dobro pragmatiko. Tudi, ko se je šlo za ustavo, se nam je vedno prigovarjalo, da naj popustimo, češ: boljša slaba ustava kot nič. Kako je bilo to naziranje pogrešeno, vidimo sedaj, ko se vrši borba za revizijo ustave.

Precej drugače bi seveda bilo vprašanje pragmatike, ako bi ta predvidevala zadovoljivo rešitev gmotnega položaja drž. nameščencev. V tem slučaju bi se ne spodtikal nad skrajšanim postopanjem. Ne glede na razne hibe bi bil tudi jaz za to, da se službena pragmatika takoj sprejme, samo da pripomore drž. nameščencem iz sedanjega obupnega položaja.

Ker pa službena pragmatika gmotno nudi le neznamenit priboljšek in bodo še nadalje tvorile draginske doklade glavni del dohodkov, zastopam stališče, da je treba najprej revidirati zakon o draginskih dokladah. Ukiniti se mora maksimiranje drag. doklad, kakor tudi tisti nečloveški člen, ki jemlje pravico do drag. doklad onim drž. nameščencem, ki plačajo 5 Din. neposrednega davka. Povišati se morajo vse drag. doklade v sorazmerju z draginjo in omogočiti, da se drag. doklade v bodoče spravijo v sklad s cenami najvažnejših življenskih potrebščin. To se da izvesti s primernim večkratnim povišanjem direktnih davkov, predvsem zemljiškega, ki je v primeri z ostalimi davki in po izjavi srbskih kmetov samih zelo nizek.

Gmotno vprašanje drž. nameščencev se mora torej najprej rešiti. Za tem šele naj se vžame v pretres služb. pragmatika. Če bi rešitev pragmatike trajala tudi več mesecev, bi drž. nameščenci gotovo ne imeli ničesar proti temu, ako bi se jim prej drag. doklade regulirale in ako bi se potem na podlagi temeljite razprave uveljavila taka pragmatika, ki bi zadovoljevala.

Rešitev vprašanja drž. nameščencev zavisi tudi od tega, če bo oktobra mesca politična situacija sploh dopuščala, da se sprejme katekoliki zakon. Danes se nam vsiljuje vprašanje: bo li vlada imela večino? Ali bo narodna skupščina sploh delazmožna? Po povratku Pašića iz inozemstva se bo to konstatiralo in razčistilo se bo nejasen politični položaj, ki je nastal vsled zagrebškega kongresa.

Gmotno stanje drž. nameščencev bi se torej moralo vzeti takoj v rešitev in sicer tudi v slučaju, da pride v vladnih klubih, predvsem v demokratskem, do razcepa, ne da bi se posrečilo takoj oživotvoriti novo vladno koalicijo na osnovi zagrebške resolucije. To svojo misel opiram na resnično dejstvo, da je ureditev plač državnih nameščencev vprašanje prvega reda, katerega ugodna rešitev mora biti pri srcu vsem poslancem ne glede na to, ali pripadajo večini ali manjšini. V takih slu-

čajih bi morala imeti vlada vedno večino in sicer, ako ne drugače, s pomočjo opozicije. Upam, da se ne varam, da so v našem parlamentu kljub žalostnim izkušnjam v večini še vedno tisti poslanci, ki so vneti za državo in bi bilo tudi žalostno, ako bi temu ne bilo tako.

Zato smatram, da je dolžnost poslancev vseh strank delati na to, da se reši najprej in sicer takoj vprašanje drag. doklad, neposredno za tem pa službena pragmatika in sicer ne diktatorskim, marveč parlamentarnim potom, da bo vsem poslancem omogočeno sodelovanje, ne pa samo nekaterim izvoljencem v zakonodajnem odboru.

„Nova Pravda“ nastopa odločno proti korupciji, ki se je pri nas razpasla.

Da se razumemo.

Pred našimi očmi se odigrava zgodovina važnega dela slovenskega političnega življenja. Takozvana Jugoslovanska demokratska stranka se nahaja po vseh pokrajinah naše prostrane države v popolnem razsulu. Ta katastrofa JDS ni prizanesla tudi specijelno slovenskemu delu JDS. Pri naših nadaljnjih izvajanjih se bomo bavili le s polomom slovenskega dela JDS, ker je ta čutil potrebo nas spraviti v neko ožjo zvezo s svojim propadom.

Slovenski del JDS se je cepil do sedaj na dva dela. En del tvorijo takozvani »mladini«, ki jih vodita dr. Žerjav in dr. Kukovec in katerih glasila so »Jutro« v Ljubljani, »Tabor« v Mariboru in »Nova Doba« v Celju. Drugi del obstoja iz takozvanih »starinov«, ki jim načeljuje dr. Tavčar, dr. Ravnihar in dr. Triller. Njih glasilo je »Slovenski Narod«. Da je prišlo v JDS do razcepa, niso kriva načelna ali programatična vprašanja, temveč tiči vzrok zgolj v osebnih simpatijah in antipatijah. To in nič drugega ne zveni iz polemik, ki jih čitamo v zadnjem času dan za dnem v glasilih teh dveh struj JDS.

Močna JDS v Sloveniji nikoli ni bila, ne po številu pripadnikov, ne po idejah. Kot opozicijska stranka pod Avstrijo je životarila, ker je imela v programu vendar le še eno pozitivno točko, to je narodnost, ki je družila pred vojno v enem pojmu tudi socijalne in gospodarske težnje. Ko je prišla po vojni iz opozicije v vlado, je pokazala vso svojo nezrelost in nesposobnost. Cela politika v vsem svojem obširnem zadržanju ji ni bila nič drugega, kakor osebne

ambicije voditeljev in osebne koristi posameznih pripadnikov. Da mora stranka s takim delovanjem popolnoma propasti, tudi v drugem kot v današnjem času, je pač vsakemu mislečemu človeku jasno. In sedaj, ko je razpad tukaj, iščejo ti, ki so ga zakrivali, vse mogoče vzroke, samo da bi olajšali svojo vest, ki jim mora vendar noč in dan očitati, da so politični otroci.

Prvi se je oglašil kakor vedno dr. Kukovec. Na nekem shodu, ki ga je imel v Prekmurju, je hotel opravičevati razpad JDS s tem, da je očital »starinom«, da so oni krivi poloma JDS, in sicer, da so bili »starini« v glavnem krivi, da se je pred dvema leti odtrgala od JDS močna veja, današnja naša NSS. »Slovenski Narod« na te očitke ni molčal in je napisal v obrambo »starinov« več notic, v katerih na dolgo in široko dokazuje, da so ravno »mladini« tisti, ki so zakrivali, da se je ustanovila NSS. Da se duhovi radi nas pomirijo, povemo odkrito in resno, da ustanovitve NSS niso krivi niti »mladini«, niti »starini«. V tem oziru sta obe struji popolnoma nedolžni. In ako »Slovenski Narod« že navaja zgodovinska fakta, mu moramo res priznati, da sloni ustanovitve NSS na zgodovinskih faktih, pa čisto gotovo ne na onih »Slov. Naroda«.

Nočemo se spuščati v teoretična vprašanja, ker bi privedla predaleč, ter se omejujemo le na najbistvenejše. Bistvo socijalističnega pokreta nam že pred vojno ni bilo znano. Toda pred vojno vladajoče razmere našemu živemu narodnemu čustvu niso dopustile one diferenciacije v samem narodu, ki jo vsebuje socijalizem in odkrito povedano, da kljub temu, da smo to diferenciacijo pač občutili, smo smatrali za potrebno izvajati najprej narodni boj, ki je bil zgodovinsko za nas iste vrednosti kakor socijalni boj, ker nam šele dobojevanje narodni boj omogoča neizogibni socijalni boj. Ko je bil narodni boj končan, so preskrbeli prav točno, kakor pri vseh drugih narodih, tudi naši vladajoči krogi, da je moralo priti do globoke diferenciacije med posameznimi razredi našega naroda. Velik del našega naroda je po narodni osvoboditvi videl, da se mu socijalno in gospodarsko prav nič bolje ne godi, kakor se mu je godilo prej. In ta del naroda je začel vsled po preobratu pridobljenih izkušenj hitro razumovati, da narod ni socijalna enota, temveč da obstajajo v njem različni razredi z različnimi cilji. Kakor hitro se je to zgodilo, je

bilo seveda konec vsakemu sodelovanju z onimi, ki so imeli popolnoma jasne cilje, namreč utrditi gospodarsko in socijal. nadvlado posedujočih in gospodujočih nad onimi, ki nimajo nič drugega, kot delo svojih rok ali svojega uma. Skupno delovanje dveh, od katerih hoče eden tlačiti drugega, slabjšega, ki hoče uvesti enakopravnost in pravico v narodu, je povsem nemogoče. Tisti, ki so se odločili bojevati za to, da imajo vsi oni, ki delajo bodisi z rokami ali z glavo, popolnoma enake pravice in dolžnosti ne le v besedi, temveč vzakonjene in od vsakogar spoštovane, so ustanovili NSS. Pri vseh teh mislih jim je bilo pa že tudi na umu, da do tega mora priti, ker človeška družba ni nič stalnega, temveč je podvržena razvoju in napredku. Ni res, da bi moralo ostati tako, kakor je danes! Tudi ta red, ki je danes, ni od vekomaj, ampak le naslednik prejšnjega, katerega je vrgel.

Ker je vse to, kar je danes, skrajno krivično in se enostavno ne da tako izboljšati, da bi bil ves narod deležen vseh pravic in zemeljskih dobrot, je torej potrebno, da se vrže vse skupaj med staro šaro in ustanovi nov red, ki bo tak, da bo nudil vsem, ki delajo, brezskrbno življenje.

To je vendar povsem nekaj drugega kakor to, kar zahtevajo JDS, SLS ali SKS, ki nočejo ničesar predrugačiti, temveč le staro boljati. Temelji današnjih razmer pa so taki, da se obstoječe razmere zboljšati ne dajo. Radi tega je vsa govorica o kakem zboljšanju le lahkovernim ljudem pesek v oči. Politikom JDS, SLS ali SKS je na tem, da ta današnji red ostane, ker le ta red nudi njihovim voditeljem, bogatašem, velikim posestnikom vse udobnosti. — Ampak te udobnosti velikih gospodov gredo na račun delovnega ljudstva. Čas pa, ki je nudil maloštevilnim gospodom lepo in brezskrbno življenje na račun celega naroda, gineva.

Prepad med nami in meščanskimi strankami, kakor so JDS, SLS in SKS je torej naravnost velikanski. Mi hočemo odstraniti temeljito vse vzroke, ki so krivi, da delovno ljudstvo ne pride do svojih pravic. Mi smo globoko prepričani, da se s samim boljšanjem ne pride nikamor. Ena rana se mogoče zaceli, odpre pa se jih deset novih. Popolnoma novi temelji se morajo postaviti in ti šele bodo omogočili, da bo enkrat ljudstvo zadovoljno.

O kaki sorodnosti med nami in meščanskimi strankami, kakor je to

Ključ.

Zvenè pade ključ na krožnik. »Tu ga imaš, Milka! Pri tem vendar ni popolnoma nič!« Milka se nervozno smeje. »Ob torkih, četrkih in sobotah — ne pozabi!« »In druge dni?« »Me pač ni doma! Imam namreč tudi druge opravke, neumnica, mala!« Igraje se jo prime za roko; mišice njenega mladega telesa se napno. Rada sta merila vsak svojo moč, Pavel in Milka. Potem ji je zavrela vselej kri, čeprav nista bila ljubimca, niti ne prijatelja, kvečjemu tovariša, vesela popotnika, ki pa nista drug drugemu pridrževala ust, ker sta pač oba čislala poljubčke.

Danes konča dvoboj Milka: »Dovolj za danes! — Povabljeni smo! — V torek torej — mogoče!« — Vzela je ključ in jedva še mislila na obisk v Pavlovem samskem stanovanju.

V pondeljek pa, ko ni vedela, kaj bi počela, ji pade v glavo: »Ker je stanovanje danes prazno, vendar lahko malo tje pogledam!« — Izprva stopa malomarno po ulicah, naenkrat pa se ji zazdi, da bo pozno. Vzame si avto. — Hm, — idealno gnezdece! Hišnik lepo spoti, stopnišče mirno, povsem diskretno. »Vrata na levo, je rekel Pavel.« Milka odklene vrata, krikne in obstane kakor okamenela. Ravno nasproti vhodu sedi-

ta dva človeka: Pavel v elegantni domači obleki in — mlada ženska v ohlapnem kimonu. Iz hodnika se pride namreč naravnost v mal, srčkan budoar. Belo-zlate stene, belozlati zastori in pohištvo, belo-zlat porcelan na mizi. Parček, zaljubljeni parček, si kmalu opomore. Milka se smeje med vrati na ves glas: »Kako si praktičen, Pavel! Nič ne pustiš neizrabljenega, še najmanj pa svoje stanovanje, — hi, hi! Ker sem pa že ravno tu vlomila, bi mi vsaj lahko s čim postregel!« Pavel ji molče ponudi stol. Milka se dela veselo: »Ravno sem šla mimo,« pripoveduje, »dan prezgodaj, kakor sedaj vidim. Hotela sem ti pustiti vizitko, ker me jutri ni v mestu, — v četrtek pride k meni šivilja — in v soboto imam neki sestanek. Moji dnevi so mi jako neprilичni — in ne bi li hotela gospodična menjati z menoj?«

»Gospodična« se smeje na glas; ne, ta tukaj ji ne more postati nevarena! Mala sramota za Pavla — in to mu privošči od srca. »Skodelico čaja?« ponudi priključljivo. »Čast mi bo, da Vam smem še postreči, potem pa moram oditi, moj čas je potekel.« Milka odloži klobuk in rokavice ter se vsede k mizi. Takoj sta se zvezali obe deklici proti možu. »Vi ste prodajalka, gospodična, ali pa — manequin?« »Manequin, pri bratih B...« »Prvovrstna tvrdka! Tudi jaz si hočem nekaj tam naročiti.

Kaj pa se bo novega poleti nosilo? Ker se ravno nahajate takorekoč takoj pri viru, gospodična —«. Deklici sta bili sedaj pri »stvari« in sta na Pavla pozabili. Čebljali ste, se smejali, postali sta zaupni. Možakar besen, ker sta ga tako osmešili, grize nervozno svoje brke. »Največjo pozornost bo vzbujal drapé« v pastelnih obrisih, pravim vam, krasen drapé! Samo ne izdajte me — to je trgovska skrivnost!« »Drapé! Kako sladko! To moram na vsak način videti! So krila kratka — še vedno kratka? Ali mogoče že na pol dolga?« — Skozi odprta vrata se je videlo v veliko zatemnjeno spalno sobo. Blazine so ležale okoli po tleh, po stolih so visela ženska krila. »In za zvečer mousseline de soie« ali »clouté d'acier« na vijoletno-modrem baržunu — čipke na rokavih, štiri prste široke čipke —«. »Kako okusno!« — Pavel škili k Milki; v njenih očeh je mnogo izgubil, tega se zaveda. Kdo bi bil mislil, da se tako malo ženira, ta deklica! Toda kljub temu se mu mora posrečiti in potem — —! Pokorila se bo za današnje trenutke, — pokorila! »Na skrivnem kopiram modele!« govoriči dalje »gospodična«. »Kljub prepovedi! Vse si človek lahko tako ceno nabavi — blago in potrebščine niso niti imena vredne — in malo dela zvečer — če ima kdo okus, — o bog že pet proč! Dovolite, da se v vaši navzočnosti oblečem? Me moramo

biti točne, me mannequins, sicer grmi!«

Deklici odideta v spalno sobo, ne da bi se le zmenili za Pavla. Pavel se medtem ozre v ogledalo, če je še isti Pavel, če ni kako začaran.

»Zapnem vam zadaj bluzo, — ne? Tako ste preje gotovi!« »Najlepša hvala! Torej vas smem pri B... napovedati? Jutri ob šestih? Tako pridete prej na vrsto! Le vprašajte kar po gospodični Lidiji — tako me tam kličejo — o bog, kako je že pozno! In električna tako daleč!« »Jaz imam svoj avto pred vrati«, ponudi Milka. »Pri B... izstopite pa je! — Ostati? — Kje?! Niti ne mislim ne na to!« »Srčna hvala! Rada sprejemem vašo dobrotno ponudbo. Na svidenje, Pavel, v sredo!«

Gospodična Lidija nastavi Pavlu napudrano lice, da ga poljubi. »Na svidenje, Pavel!« Milka mu smeje pod roko.

Mož ostane osamljen, zapuščen, ravno še zato dober, da kot lakaj odpre vrata. S stopnic še čuje Milkin alt: »Tu imate tretji ključ, gospodična, za slučaj, če svojega pozabite! Zame je brez pomena!« In visoki Lidijin sopran odgovarja: »Najlepša hvala! Mislim pa da se ne izplača! Menim, da me ne bo prepogosto sem, za — vami gospodična, za — — — vami.«

povdarjala JDS, iz navedenih vzrokov ne more biti niti govora. Med krojačem, ki dela popolnoma nove obleke in onim, ki jih samo popravlja in ni zmožen da bi napravil novo, pač ni nobene sorodnosti.

Mi zastopamo bodočnost, JDS preteklost.

JDS mora propasti, ker mineva čas, za katerega je bila ustanovljena. Saj tudi pri drugih narodih JDS sorodne stranke propadajo. Je to zgodovinska usojenost, kateri ni mogoče uteči. Naši JDS pa bo njeno bogokletno in koruptno življenje po zgodovini usojeno ji smrt le še pospešilo.

Naročajte „Novo Pravdo“! S tem izdatno pripomorete, da čimprej ozdravi naša bolna država.

Rudolf Dobovišek:

NSS in naš slovenski kmet.

Že večkrat sem slišal na shodih in v debatah od nasprotnikov očitkov, češ da kmet ne spada v socialistično stranko, ampak samo v agrarno, t. j. strogo kmečko stranko. Zlasti je bil bojni klic SKS »kmet kmeta« in je SKS naravnost izključevala prvotno vse druge stanove. Imel sem dostikrat priliko slišati kakega samostojneža, ki je naravnost hujškal proti uradnikom, češ da imajo dobre plače, pa nič ne delajo; celo proti bednemu delavcu so kričali, da naj kmet ne drži z delavcem, ki noče več delati kot 8 ur na dan, medtem ko mora kmet garati od jutra do večera. SLS je ustanovila kot limance za kmete svojo »kmetško zvezo« (istočasno pa so »krščanski komunisti« in »kapitalisti«), socialni demokratje pa po vzorcu klerikalne svojo »kmečko-delavsko zvezo«. In tako je naš kmet obkoljen od vseh strani od samih »kmečkih zvez« in »kmečke samostojnosti«. Kakšne »kmete« je poslala SKS v narodno skupščino in kako njihov »kmet« Pucelj s svojimi tovariši skrbi za dobrobit našega kmeta, nam je pokazala polpretekla zgodovina in vidimo, oziroma čutimo še vsaki dan in bi bilo škoda izgubljati o tem nepotrebnih besedi. O »JDS« pa sploh ni vredno govoriti.

Kar se tiče SLS, se istotako vidi, da je tem »gospodom kmetom« pač bore malo za našega kmeta, ampak predvsem za nadvlado duhovščine (klerikalizma), ki ima predvsem interes na tem, da si ohrani svoja veleposestva.

Poglejmo si predvsem socialno ali domače povedano gospodarsko stanje našega slo-

venskega kmeta. Z mirno vestjo lahko trdim, da ima najmanj 80 odstotkov našega kmetijskega ljudstva samo mala posestva, na katerih se pridelava kvečjemu toliko, kolikor se potrebuje za prehrano obitelji in za vsakdanje življenske potrebe, a mnogo med njimi je še celo takih, ki morajo poleg obdelovanja lastnega posestva hoditi še drugam delat, da morejo preživiti sebe in svojo družino. Torej naš slovenski kmet je predvsem mali kmet. Zato pa ima naš kmet zelo malo od takozvane veleagrarne politike, ki je danes na dnevnem redu, ker od svojih pridelkov ne more bogvekoliko prodati, ker premalo pridelava in ker so druge življenske potrebščine vsled naraščajoče druginje kmečkih pridelkov medtem že davno zopet v ceni poskočile. Posledice te razlike se faktično v našem kmetiskem gospodarstvu že vidijo. Leta 1919 je bil naš kmet kolikor toliko nezadolžen in je imel še celo par kronic v hranilnici, danes pa se mora že zopet zadolževati da more preživiti in obleči svojo družino, ako hoče svoje posestvo, oziroma gospodarstvo vzdržati na onem stališču, kakor ga je imel l. 1919. Seveda je pri tem nekaj kriva tudi suša zadnjih dveh let, toda glavna krivda leži vendar v brezglavi izvozni politiki naše vlade, ki ni v prid našemu slovenskemu kmetu, ampak predkupčevalcem, židom, bankam itd. ter veleagrarcem, kratko kapitalistom.

Naš kmet torej ne more stopiti v vrste »agrarcev« v današnjem pomenu besede; on je predvsem delavec, ki mora s trdim delom služiti kruh zase in svojo družino, sicer na lastni zemlji, a kaj mu pomaga to, da je zemlja njegova, ko pa si mora svoj kruh iztrgati iz nje v znoju svojega obraza, z žuljavimi rokami. On spada z eno besedo povedano med delavno ljudstvo, kakor delavec, obrtnik, uradnik itd. Pač pa ne spada med delavno ljudstvo oni veliki kmet, kateremu ni treba samemu delati, ki ima tako veliko posestvo, da zamore nastaviti druge ljudi, ki delajo zanj ter mu vodijo in oskrbujejo gospodarstvo, on pa lahko brezdelno uživa sadove svojega posestva. Ti spadajo seveda med takozvane »agrarce«. Takih kmetov pa je, kakor že zgoraj omenjeno, med našimi slovenskimi kmeti zelo, zelo malo.

Pa še drugi razlog govori za to, da spada naš kmet v socialistično stranko. Splošno se lahko trdi, da ima povprečno naš kmet približno pet otrok. To število je seveda samo relativno vzeto. Od teh petih otrok dobi samo eden domače posestvo, drugi štirje pa morajo, ker so kmečke dedščine navadno maj-

hne, od doma s trebulhom za kruhom in to navadno v tovarno, k železnici, obrti ali pa postane ta in oni uradnik, ki je pa istotako delavec, ker si mora s svojim duševnim delom trdo služiti svoj kruh. Ako bi se torej naš kmečki oče postavil samo strogo na kmečko stališče, bi se on na ta način potegoval za koristi samo enega otroka, t. j. tistega, ki je dobil domače posestvo, istočasno pa zavrgel življenske interese ostalih štirih otrok.

Iz vsega tega sledi, da spada naš slovenski kmet med sloje delovnega ljudstva, ali z eno besedo: v socialistično stranko. Toda v katero? Že od nekdaj je bila naša kmetijska korenina temelj in nositeljica slovenske narodne zavednosti. Naš kmet je bil ravno oni, ki je vedno s ponosom govoril svoj slovenski jezik in prepeval slovenske narodne pesmi, medtem ko je marsikateri »internacionallec«, ki je bil par mesec na »Prajzovskem«, že hotel pozabiti svoj materni jezik in se ga naravnost sramoval ter se bahal s tuljenjem nemških »jodlerjev«. Koliko naših kmetijskih sinov se je pod plaščem »internacionalne socialdemokracije« ponemčurilo in izneverilo maternemu slovenskemu jeziku. Zato lahko mirno trdimo, da je internacionala našemu kmetu tuja in proti njegovemu mišljenju in čuti. Narodno socialistična stranka pa stoji na strogo narodnem temelju ter hoče provesti socializem v svojem narodu in šele potem se bomo vsedli k mednarodni mizi socialistov drugih narodnosti, toda kot enakovredni bratje, ne pa kot prezirani Slovenci. Narodno socialistična stranka je torej kot taka prava zastopnica malega slovenskega kmeta, ker razume in uvaža njegove težnje.

Zatorej, tovariši kmetje, stopite v vrste Narodne socialistične stranke, ki je prvobornostelja za dobrobit celokupnega jugoslovanskega delovnega ljudstva!

V delu in slogi je moč!

Ne naročajte listov, ki jih vzdržujejo banke in ki so v njihovi službi. Edini list, ki ga izdaja delovno ljudstvo za delovno ljudstvo je „Nova Pravda“. Podpirajte „Novo Pravdo“, da jo bo mogoče v kratkem povečati.

Politične vesti.

Politični položaj.

Vsa naša notranja politika se suče okoli uspeha ali neuspeha zagrebškega kongresa javnih delavcev. Hrvatski in srbski listi so polni poročil in ugibanj, kako se bo zasukala naša notranja politika v bližnji bodočnosti.

Kakih izrednih uspehov do danes ni javiti, ker v demokratskem kotlu še vedno vre in se še ne ve, kaj se bo skuhalo. Pribičević napada v vseh svojih glasilih naravnost strastno Davidovića in Veljkovića. Davidović ne odgovarja dosti, le tu in tam daje na vprašanja mirne in dostojne odgovore. Tembolj vstrajno in učinkovito pa je delo, ki ga izvršuje Davidović. On si hoče na vsaki način zagotoviti večino v demokratskem klubu in potegniti kolikor mogoče poslancev demokratskega kluba za seboj. Ne gre se samo za to, da se razbije demokratski klub v svoji dosednji obliki in vrže današnji režim, gre se predvsem za to, da se pripravi za oni trenutek, ko bo padel režim in se bo demokratski klub razsul, taka politična konstelacija, da bo sestava nove vlade tudi mogoča. In to ni najlažje delo. Pa mora biti narejeno. Brez njega namreč ni mogoče vreči režima, ker se pri sedanjih političnih razmerah ne da postaviti čez noč nova vlada.

Eden najglavnejših političnih dogodkov se je pripetil pretekli teden na Hrvatskem. V Radičevi stranki je začelo sumljivo pokati. Eden prvih voditeljev te stranke, narodni poslanec dr. Häusler je izstopil iz svoje

stranke. Vzroke svojega izstopa je pojasnil v hrvatskih listih. In ti vzroki so res tehtni ter za Radiča kaj malo razveseljivi. Häusler pravi, da je prišel do prepričanja, da vodi Radič v hrvatski narod enostavno za nos in da zasluži vse prej, kakor zupanje. Od dobro poučene strani se čuje, da dr. Häusler ni osamljen in da ima veliko pristašev v Radičevi stranki, ki bodo sledili njegovemu vzgledu in v najkrajšem času izstopili iz stranke. Dr. Häusler pojde že na prihodnjo sejo narodne skupščine. Za enkrat se ne misli pridružiti nobeni stranki, vendar pa hočejo vedeti njegovi dobri znanci, da simpatizira z zemljoradniki.

Nezaupanje napram državi. Država hoče zgraditi novo palačo generalne direkcije državnega računovodstva. V sredo, dne 13. t. m. bi se bila morala gradba oddati. Toda ni se našel podjetnik, ki bi hotel prevzeti zidanje. Naša vlada ima namreč to lepo navado, da dolgovi ne plačuje, in radi tega so se ljudje naveličali prevzemati državna dela, pa se še kdo čudi, da valuta pada.

Koliko Rusov je v Beogradu? Po statističnih podatkih beogradske občine stanuje v Beogradu 4980 ruskih družin s približno 12 tisoč člani. Ker prihajajo še novi transporti, se bo število Rusov v Beogradu še precej povečalo.

Ostavke narodnih poslancev. V začetku oktobra bo imel verifikacijski odbor sejo, na kateri se bo razpravljalo o ostavkah velikega števila narodnih poslancev, ki so odložili mandate iz različnih vzrokov. Med temi so poslanci Mihajlo Živković, dr. Mita Mušicki, Jankulović, dr. Veselinović, dr. Dulibić in mnogi drugi. Skupaj bo prišlo v narodno skupščino okoli 20 novih na mesta starih poslancev.

Iz Bosne. Preganjanje muslimanov. — Prepoved sprejema politikov. — Državni uradnik, ki izjavi, da pozna samo ukaze radikalne stranke. Znano je, da je del muslimanskih poslancev pod vodstvom dr. Spahe izstopil iz vlade in se začel obračati proti centralizmu in današnjemu režimu. Drugi del muslimanskih poslancev pod vodstvom Maglajlića pa je ostal v vladi in še danes podpira sedanji pogubni režim. Ta delitev poslancev ni ostala brez upliva na bosanske muslimane. Obe skupini sta se obrnili na narod ter ga skušali pridobiti vsaka za se. Muslimani so se po veliki večini izrekli za politiko dr. Spahe. To pa ni bilo prav beograjski vladi, ki bi rada videla, da bi imel večino Maglajlić, ki je verni sluga radikalcev in demokratov. Ker torej drviijo muslimani za dr. Spahe, o Maglajliću pa nočejo ničesar slišati, je začela vlada na vse mogoče načine nastopati proti dr. Spahu in njegovim pristašam. Tako je imela Spahova skupina te dni v Banjaluki zborovanje. Toda pred shodom je prišel sreski načelnik, poklical načelnika banjaluške muslimanske politične organizacije ter sestavil z njim zapisnik z vsebino, da sme zborovati samo po dnevnem redu, ki mora biti prej njemu predložen in od njega potrjen. Poslancev, ki pridejo na zborovanje, se ne sme slavnostno pozdravljati. Sprejeti jih sme samo domači odbor. Samoobsebi se je odbor pritožil proti takemu ukazu, ki bije obstoječim zakonom naravnost v obraz. Toda uradnik »pošten srbski radikal« se je odrezal, da njega zakoni pa že kar prav nič ne brigajo, on da se pokori samo temu, kar mu ukaže radikalna stranka. Pred kratkim pa je imel v Banjaluki shod Maglajlić. Temu je oblast dovolila slavoloke, časten sprejem itd. Toda na žalost vlade ni bilo nikogar, ki bi hotel sprejeti g. Maglajlića in mu delati slavoloke.

Toda vsa nagajanja le ojačujejo skupino dr. Spahe, ki postaja z vsakim dnem večja in močnejša. »Protirežimski« glasovi bodo v Bosni in Hercegovini pri prihodnjih volitvah jako številni.

Ljubljanske občinske volitve. V kratkem, po preteku dveh mesecev bodo ljubljanski volilci poklicani, da določijo Ljubljani novi občinski svet. Volilo se bo po novem volilnem redu, ki ga je preskrbel Ljubljčanom dr. Žerjav. Mož je hotel z njim spraviti občino na lahek način demokratom v roke. Toda

Za kratek čas.

Kaj se vse lahko pripeti človeku na cesti.

»Mislite si, kaj se je sinoči pripetilo moji ženi na cesti. Pade ji smet v oko, da nič ne vidi. Iti mora k bližnjemu zdravniku. To me stane 400 K!«

»O, kako je to poceni! Moja žena gre včeraj po cesti, kar ji pade nov klobuk v oči. Seveda ga mora takoj imeti in to me stane 4000 K!«

Težavno delo.

»Ali računate od ure?«
Plesni učitelj: »Da milostiva, pa bi mnogo raje služil od teže.«

Človekoljubje.

Vedeževalka: »Na dlani Vam berem, da Vam preti nevarnost; nekdo bo križal Vašo pot, Svarim Vas.«

Radovednež: »Šofer sem. Prosim, opozorite na to dotičnika.«

Vlovil jih je.

Gozdar zaloti več lovskih tatov, ko ravno »čistijo« srno. Pri tem so seveda odložili svoje puške. Predno pa se jim je mogel tako približati, da bi jih spoznal, so ga opazili in jo popihali. Divjačina in puške so »pozabili«, tako se jim je mudilo. Gozdar vzame orožje seboj in ker jih ni natančno spoznal, naznani gotove osebe kot osumljence. Pred sodnikom taje vsi trdovratno ter izjavijo tudi da niso puške, ki leže pred njimi na mizi njihove. Ker se jim ne more nič dokazati, pravi sodnik povsem naravno: »No, vi torej niste pravl-

Le vzemite vsak svojo puško, pa pojdite lepo domov.« Učinek je bil nepričakovan. V svojem veselju, da se je zadeva tako dobro iztekla, pograbi vsak svojo puško in hoče oditi. Toda ravno tako naglo jih ustavi državni pravdnik, ki je sedaj zastopal obtožbo s povsem drugim uspehom.

Poštenjak.

Lepega dne najde Klukc na cesti 1000-dinarski bankovec. Ker vlada v njegovi mošnji vedna suša, bi si ga kaj rad pridržal, toda vest mu ne da miru. Da jo potolaži zamenja tsočak ter odnese 10 stodinarskih bankovcev na policijo. Seveda se ne oglasi nihče, ki bi bil izgubil 10 stotakov. Po preteku določenega roka prejme pošteti Klukc najdeni denar. — Blagor mu, ki si zna pomagati.

Resignacija.

»No, kako Vam kaj gre, gospod Ku-

kec?«

»Sijajno, kakor vidite na moji obleki.«

Poklon.

»Klanjam se, milostiva, kako Vam gre? Že celo večnost Vas nisem videl.«

»Pa ste me vendar takoj spoznali?«

»Veste, na tako ljubi, stari obraz se ne pozabi tako lahko.«

Napačno razumela.

Hči (pripoveduje o ženitnem potovanju): »Ko sem jezdila z Ivanom na goro, bi se kmalu ponesrečila. Osel je postal namreč naenkrat samoglav...«

Mati: »Kaj? Že takoj prve dni?«

običajna smola, ki spremlja tega ženi-
jalnega politika na vseh njegovih potih,
mu ni prizanesla niti pri kovanju ljub-
ljanskega občinskega volilnega reda.
Bilo je vse tako lepo zamišljeno, toda
tudi to zlato se je v Žerjavovih rokah
spremenilo v d. k., kakor se je — ne
prelepo — izrazil neki uplivni voditelj
starinov. Zanimivo je, da so postali ra-
di volitev najbolj nervozni oni, ki so
imeli Ljubljano že v žepu, to so demo-
krati. Kar naenkrat se jim je zasvetilo,
da utegne privedi novi Žerjavov volilni
red demokrasko stranko šele do popol-
nega poloma. In v resnici je to malone
gotovo.

»Slovenski Narod« in »Jutro« o ljub-
ljanskih občinskih volitvah. Soditi po
pisavi »Slovenskega Naroda« bi bilo go-
tovo, da JDS pri ljubljanskih občinskih
volitvah ne bo nastopila enotno. »Slov.
Narod« prerokuje celo več volilnih list
in depolitizacijo teh volitev. »Jutro« pa
je mnenja, da volitev ni mogoče depoli-
tizirati, in se med vrstami nadeja, da
bo JDS nastopila enotno. Morebiti bo
imelo »Jutro« prav, kajti poznamo naše
»starine«, ki jim nič drugega ne imponira
tako, kakor fraza, da je »naprednost
ogrožena.« Skoraj bi stavili, da bodo
»mladini« »starine« navsezadnje le
vjele na limanice »ogrožene napredno-
sti.« V tem slučaju pa se bo res zgodilo,
da bodo največji čuvarji naprednosti,
njeni grobokopi.

Nerešeno vprašanje kraljeviča Jurja.
Zadeva princa Jurja, ki je vzdignila
doma in v inozemstvu toliko prahu, še
vedno ni rešena. Princ Jurij bi moral
iti na ukaz vlade in kralja za nekaj časa
v Niš. Jurij pa to odločno odklanja in
se sploh noče pokoriti ukazom. Vlada
ne ve, kaj bi napravila. Nekateri so za
to, da bi se nastopilo proti princu z vso
strogostjo, drugi zopet hočejo rešiti
stvar mirnim potom in sicer tako, da se
princu da vse, kar zahteva, da bo enkrat
mir in da izgine ta zadeva iz javnosti.

Kralj in kraljica sta se povrnila v
Beograd. V polovici meseca oktobra
posetita Bukarešto, da prisostvujeta
kronanju romunskega kralja, očeta na-
še kraljice. V novembru pa bo kraljevi
par odpotoval v Dalmacijo.

Vzorna vlada. Na dnevnem redu so
važni dogodki. Govori se celo o tem,
ali naj poseže naša država aktivno v
orijentsko vprašanje, to se pravi, ali naj
naša država pošlje vojaštvo proti Tur-
kom ali bogve proti komu še. Človek
bi mislil, da bo obravnavala vlada vsaj
te zadeve s potrebno resnostjo in pre-
vidnostjo. Toda kaj doživljamo v tem
resnem trenutku? Ministrski predsednik
in minister zunanjih zadev se vozita po
svetu in pogosto v Beogradu niti ne ve-
do, kje se ta dva gospoda nahajata. Do-
mov pa ta dva vzorna državnik sploh
nič ne poročata. V ministrskem svetu v
Beogradu se vršijo seje. Toda kakor
javljajo uradni »izveštaji«, se na sejah
ne more ničesar sklepati, ker zunanji
minister iz svojega potovanja ne pošilja
nikakih poročil. Poročila, ki jih pošilja-
jo naši diplomatični zastopniki v
Beograd, so pa po uradnih vesteh taka,
da drugo nasprotuje drugemu. To so
vendar tako žalostne razmere, da bi se
človek nad njimi naravnost zjokal. Ta-
ko kakor se igra naša vlada z usodo dr-
žave in državljanov, ni čudo, da ne ve-
ljamo v svetu nič. Po najnovejših poro-
čilih sta se imenovana ministra ta teden
vendarle vrnila v Beograd.

Ministri in draginja. Po poročilih, ki
prihajajo iz Beograda, so naši ministri
tudi ta teden sklenili, da bodo pobijali
draginjo. Prvi uspeh je bil, da so se
povišale pošne pristojbine za 100%.
Pri prihodnjem sklepu se bodo povišale
še druge pristojbine. Tako naši mini-
stri z uspehom pobijajo draginjo. Prvo
besedo ima dr. Žerjav.

»Nova Pravda« ima v vsaki
številki obširen tedenski politični
pregled, prinaša vse važne po-
litične dogodke in obvešča čita-
telje o vseh javnih vprašanjih
točno in zanesljivo.

Zahtevajte »Novo Pravdo«
po vseh kavarnah in gostilnah!

Svetovni pregled.

Društvo narodov.

Društvo narodov postaja
važen faktor. — Seja v Že-
nevi. — Dalekosežni
sklepi.

Društvo narodov je bila naj-
iskrenejša Wilsonova želja. Da se
ustanovi to društvo je žrtvoval mar-
sikaj in antanta je dobila Wilsonovo
privoljenje za važne svoje koristi le
radi tega, ker se je navidezno tudi
strinjala z Wilsonovimi nazori. V
resnici pa si je mislila, kakor tudi
marsikdo drugi, da je društvo naro-
dov mrtvo rojeno dete. Med današ-
njim svetom naj ima pomen kako
društvo, pa naj si bo tudi Društvo
narodov! Danes vladajo kanoni in
bajoneti, nihče drugi; in kdor teh ni-
ma, naj bo lepo tiho in pri miru ter
naj udano čaka, dokler mu močnejši
ne zavije vratu! —

Društvo narodov se je sicer usta-
novilo, imelo je svoje seje in delalo
sklepe. Toda nihče od merodajnih
voditeljev današnje Evrope ni pola-
gal najmanjše važnosti ne na dru-
štvo samo, ne na njegove seje, še
manj pa na sklepe. Važnih in naj-
važnejših razprav, ki se tičejo živ-
ljenske usode celokupnega člove-
štva, antantne države temu društvu
sploh niso pripustile. Smatrale so se
same dovolj močne, da napravijo
red, to se pravi, da napravijo to, kar
je njim samim v korist.

Tok časa pa je drvel po svoje,
ni se zanimal za moč in želje antan-
tinih držav in ustvaril položaj, ki mu
niso kos vsi kanoni, vsi bajoneti in
vse vojne ladje. Evropa stoji pred
poginom, uničila jo je vojna, uničila
je vse: zmagačce in premagance. Na
drugem mestu povemo, kake kori-
sti ima od vojne zmagovalna Franci-
ja. Čvet naroda je pobit, ali pohab-
ljen, dolgovi so narasli tako, da se
ne bodo poplačali nikoli, najlepši del
držav je razrušen in uničen. Če na-
daljujejo merodajne države, to je
antanta, v tej smeri, potem je polom
neizogiben.

Dolgo časa že so uvidevni ljudje
pričakovali pametne besede z mero-
dajnega antantnega mesta. Odre-
šilna beseda ni hotela priti. Vedno je
bila ta ali druga stvar na potu. Ev-
ropa tiči čez glavo v dolgovi, go-
spodarstvo je uničeno, nadaljevanje
doseganje politike pa izključuje vsa-
ko zboljšanje. Vzemimo samo valut-
no razmerje v posameznih državah
in že vidimo, da je upostavitve vsa-
kega uspešnega gospodarstva na-
ravnost nemogoča. Dolgovi, ki jih
imajo poedine države, so tako veli-
ki, da jih je enostavno nemogoče
poplačati. Ako se hoče torej priti iz
te zagate, ni drugega izhoda, kakor
zavreči našemljeni napuh in začeti
upoštevati dejanske razmere.

Kakor vse kaže, bo dobila pamet
zopet nekaj veljave. Toliko omalo-
važevano Društvo narodov je zbra-
no sedaj zopet v Ženevi, kjer ima
svoje tretje zasedanje. In to sedanje
tretje zasedanje je precej velike
važnosti. Antanta je končno pripu-
stila, da se obravnavajo na sejah
tudi važna in najvažnejša vpraša-
nja. To je dokaz, da prede tudi an-
tanti huda. Tako je Društvo naro-
dov v Ženevi sprejelo soglasno pred-
log, da naj se uredi dolgovi posa-
meznih držav.

Angleški zastopnik Cecil je re-
kel: Dolgovi, bodisi vojne odškod-
nine ali vojni dolgovi med zavezni-
ki, predstavljajo cel problem, ki mo-
ra biti rešen, predno se hoče govo-
riti o rešitvi Evrope.

S tem je dobilo Društvo naro-
dov, soglasno z najmerodajnejšimi dr-
žavami v rešitev najvažnejšo nalogo.
Ako se mu posreči, da uredi to vpra-
šanje, bo postalo brez dvoma naj-
važnejši faktor med narodi, ker je
izpolnilo nado, ki jo je stavil nanj
Wilson, rešilo je človeštvo.

Mir ali vojna.

Grško-turška vojna.
Sovražnosti med Turki in Grki
so končane enostavno radi tega, ker

ne pridejo več v stik. Grki so zapu-
stili Malo Azijo. Kar so mogli rešiti,
so spravili na ladje in prepeljali v
Evropo. Turki zopet so se vstavili
v Mali Aziji tam, kjer so jim ukazale
velesile.

Narod zahteva, da se kralj
odreče prestolu.

Grški poraz bo moral plačati
kralj najbrže z izgubo prestola. Za-
hteva naroda, da mora kralj odsto-
piti, postaja vedno bolj glasna. Kralj
sam se še do sedaj ni izjavil, ali se
misli vdati volji naroda ali ne.

Položaj se je znatno
zboljšal.

Med tem ko se je smatralo pre-
tečeni teden, da je vojna nekaterih
evropskih držav osobito Anglije s
Turčijo neizogibna in le še vpraša-
nje časa, se je položaj ta teden
znatno zboljšal. Lahko se reče, da
do vojne sploh ne pride, ako ne na-
stopijo novi zapletljaji. Seveda, to
povdarjamo, nevarnost še davno ni
odstranjena.

Evropske velesile so se
sporazumele.

Najvažnejša vest tega tedna je
bila ta, da so se velesile v iztočnem
vprašanju zedinile in da bodo nasto-
pile skupno. Kakor znano, so bile
velesile v začetku krize razdvojene.
Anglija je bila za vojsko, seveda če
bi drugi narodi dali vojake. Fran-
cija in Italija sta bili odločno proti
vojni. Ko je Anglija naposled uvide-
la, da bi morala v slučaju vojne po-
slati v boj lastne vojake, je postala
tudi ona bolj miroljubna.

Sedaj pridejo pogajanja.

Zadnji antantin sklep se je glasil,
da povabijo Turčijo na pogajanja.
Konferenca naj bi se vršila v Be-
netkah in bi bila na njej zastopana
Anglija, Francija, Japan, Italija, Ju-
goslavija, Romunija in Grška. Na
tem sestanku bi se pogovarjali za
mir med Turško, Grško in zavez-
niki. Pogajanja bi se vršila na pod-
lagi, da dobi Turčija Carigrad, Tra-
kijo do Marice z Drinopoljem.

Turčija hoče, da povabijo
na pogajanja tudi Rusijo.

Kemal paša se strinja s pogaja-
nji, na katera hoče priti sam. Ker pa
ne more zapustiti Male Azije, je pro-
sil zaveznike, da bi se vršila konfe-
renca v Mali Aziji. Kot pogoj, da se
pogajanj udeleži, zahteva, da povabi
antanta tudi Rusijo. Zavezniki mu
tega nočejo priznati. Francija je
prevzela nalogo, da vpliva na Kemal
pašo, da to zahtevo opusti, ker bi bi-
la drugače cela konferenca v nevar-
nosti.

Turki vstajajo.

Iz celega turškega sveta priha-
jajo vesti, da so se Turki dvignili
proti svojim sovražnikom, večino-
ma Angležem in da hočejo splošno
vojno proti Evropi. Turška zmaga v
Mali Aziji je zdramila Turke.

Po sklepu lista.

Ko je bilo naše poročilo že kon-
čano, smo dobili vesti, da se je si-
tuacija čez noč spremenila.

Na Grškem je izbruhnila revolucija,
kralj je moral bežati.

Na Grškem je vse narobe. Po
atenskih ulicah se bijejo krvavi boji.
Vojaštvo napada in pobija oficirje.
Revolucija je v polnem teku. Kralj
je zbežal. Kam, se še ne ve.

Za kralja so proglasili
princa Jurja,

vendar pa ni še gotovo, če se bo
mogel Jurij držati, ker je veliko lju-
di za republiko, kateri bi načeloval
Venizelos.

Položaj se je poostril.

Odmevi v Beogradu.

Grška revolucija je napravila v
Beogradu silen utis. Zastopniki ve-
lesil so posetili našega ministra zu-
nanjih zadev.

Anglija hoče, da se naša država ude-
leži vojne. — Francija je proti vojni.

Anglija pritiska na našo vlado,
da zapusti svoje neodločno stališče
in se udeleži vojske. Francoska pa
priporoča miroljubno politiko.

Turki zahtevajo vse ali nič.

Da pridejo k pogajanju, ki jih
hočejo imeti velesile, zahtevajo Tur-
ki, da se jim že prej da vse, kar za-
htevajo. Drugače se sploh ne bodo
pogajali.

Rusija svari.

Rusija je poslala vsem vladam
dopis, v katerem zahteva, da se jo
mora upoštevati in povabiti na vse
konference. Če bi je ne povabili, bi
bili vsi sklepi neveljavni.

Sredi tedna je izgledalo, da pojde
vse mirno in gladko in smo to tudi
navedli v svojem poročilu. Čez noč
pa se je izpremenil položaj popolno-
ma, tako da je pričakovati najhu-
jšega.

ITALIJA.

»Junak« D'Annunzio. —
Trst umira. — Kaj govore
Tržačani? Dika in ponos cele-
ga italijanskega naroda, reški »ju-
nak« Gabriele D'Annunzio, si je pred
kratkim razbil svojo slavno glavo.
Padel je iz okna prvega nadstropja
svoje vile v Bresciji. To pretresljivo
vest so javili tedaj vsi svetovni listi.

Da si razbije navaden človek
glavo, ako pade s prvega nadstrop-
ja, je to nekaj samoobsebi umevne-
ga. Ali o D'Annunziu smo mi mi-
slili, da ima bolj trdo glavo.

Je sicer zanimivo poglavje, o tr-
doti D'Annunzijeve glave, pa najza-
nimivejše to ni. Najzanimivejše pri
celi zadevi, je namreč vprašanje,
kako je »frčal« D'Annunzio iz okna
oziroma skozi okno.

Laška vlada, vedno polna skrbi
za dragoceno življenje reškega »ju-
naka«, je uvedla o tej zadevi strogo
uradno preiskavo: Preiskava je do-
gnala sledeče:

»Gospodična« Lujza Baccare,
»odlična« tridesetletna pianistinja,
slavljena in oboževana v celi Italiji,
se je tako zaljubila v D'Annunzia
tedaj, ko je uganjal na Reki svoja
»junaštva«, da je šla z njim v nje-
govo rekvirirano vilo.

Zgodilo pa se je, da sta se D'An-
nunzio in Lujza nekega lepega dne
sporekla. Gospodična Lujza je silno
temperamentna dama. Zakaj sta se
sprla, tega preiskava ne pove, pove
samo to: da je reški »junak« potr-
pečljivo čakal, da se »devica« po-
miri.... ali ona je postajala vedno
bolj in bolj razburjena, in kar naen-
krat mu prisoli tako »klofuto«, da
»sfrči« skozi okno in prileti z glavo
ob tlak.

Kamen je bil trši od glave, pa —
razume se — počila je glava. Kar
naši jugofašisti niso znali napraviti.
učinila je gospodična Lujza. Torej
tako je počila glava signora D'An-
nunzia.

»Resnica je, da Trst umira na
nagli sušici, ki preti s smrtjo divne-
mu trgovskemu mestu«, piše rimska
»Rivista Marittima« in nadaljuje:

Bil sem te dni sam v tem mestu.
Pregledal sem Punto Franco (prosto
luko), kjer je bilo nekdanj tako živo
po dnevu in ponoči, v burji in sne-
gu. Tedaj so veliki parniki utovarjali
in iztovarjali vsakovrstno blago, ki
je prihajalo iz celega sveta. Sedaj
sem naštel 15 parnikov. Niti na
enem se ni delalo, kljub da je bil de-
lavnik. Vprašal sem nalašč delavce
in mornarje, zakaj leže parniki brez-
poselni. »Ne vem«, mi je odgovoril
eden. »Radi dežja«, reče drugi, »pa
saj ni nobene sile«. (Padal je dež,
pa le malo.) »Nimajo ničesar, da bi
nakladali ali razkladali«, mi z iro-
ničnim posmehom odgovori mornar.
Bil je Dalmatinec. Pregledal sem
velikanska skladišča, ki so bila nek-
daj nabito polna vsakovrstnega bla-
ga. Bila so skoraj prazna. Dalje ni-
sem šel. Videl sem dovolj. Spoznal
sem, da Trst umira.

Gospodarsko vprašanje Trsta
vpliva tudi na njegov politični raz-
voj. »Bilo bi pogrešno zanikavati«,
piše Goričan Giovanni Timens v
»Rivista Marittima« (junij 1922), da
vlada v Trstu in celi Julijski Bene-
čiji globoka nezadovoljnost. Ta ne-
zadovoljnost fatalno odseva iz cele
pokrajine do Postojne, do Adrije, do
Malega Lošinja... Če propade Trst
propade z njim cela Julijska Bene-

čija. Stara resnica je, da, kjer ni gospodarske neodvisnosti, tam tudi politične ni. Gospodarskemu propadu te pokrajine, bi sledil tudi politični propad. Gospodarski zakoni so neusmiljeni, njim se morajo pokoriti ideali, spomini in tudi defenzivne meje. G. Timens je napisal to pod vtisom tega, kar je videl in slišal v Trstu. V Trstu je danes razen zagriženih nacionalistov ali fašistov vse proti Italiji. Mnogi sami ne vedo, kaj hočejo. Ali hoteli bi, da se rešijo more, ki jih tlači. Neki stari gospod, predsednik, odbornik ali vsaj odbornik vseh patriotskih društev v Trstu, pripovedoval je nekega dne, kako je sredi trga dell'Unità v Trstu došlim Lahom rekel: Izgubite se iz Trsta vi in vaši karabinjeri in vaše guardie regie in vaši vojaki, mi bomo svoje italijanstvo sami branili, kakor smo ga branili do sedaj. »A kam se hočete vendar obrniti?«, ga vpraša nekdo. »Znali smo se že dvakrat obrniti na Dunaj«, se odreže patriotski Triestin. — »Ali danes Dunaja ni več.« — »Moremo iti tudi bližje«, odvrne ta. Iz tega pogovora se da sklepati, da mnogi Tržačani mislijo na Jugoslavijo.

Tako je danes v Trstu, v četrtem letu njegove odreditve.

ČEHOSLOVAŠKA.

Silno padanje cen. — Narodni boj med židi. — Nova vlada. Že v zadnji številki smo poročali, da so začele na Čehoslovaškem cene padati. Začetkoma je šlo bolj počasi, toda prejšnji in ta teden so začele padati cene vsem življenjskim potrebščinam rapidno. V sledečem hočemo navesti nekaj cen najvažnejših življenjskih potrebščin, kako so bile pred padcem in kako so sedaj. Kg moke prej 5 kron, sedaj 4 krone, kava prej 44—60 kron, sedaj 36—50 kron, riž prej 6 kron, sedaj 3 krone 60 vin., testenine preje 14 kron, sedaj 10 kron, čajno maslo prej 60 kron, sedaj 40 kron, ementalški sir prej 8 kron, sedaj 4 krone, krompir prej 1 krono 20 vin., sedaj 70 vin., praška salama prej 30 kron, sedaj 40 kron, slanina prej 40 kron, sedaj 30 kron. Najfinejši moški čevlji so stali spomladi 280—300 kron, sedaj stanejo 150—160 kron. Slabši čevlji so stali prej 200—220 kron, sedaj stanejo 95—120 kron. Cene za perilo in obleko so padle za 25%.

To je padec cen, o katerem se že da govoriti. Omenjamo pa, da so gornji zneski navedeni v češki valuti.

Kakor pišejo češki listi tudi pri teh cenah ne bo ostalo, temveč se bodo še bolj znižale. Osebito o novem letu pričakujejo na novo porenitev, ker se bo dotlej že znatno čutil upliv znižanja davkov, poštnih in železniških tarif. Srečni Čehi! Pri nas pa ležejo in bodo lezle cene še dolgo navzgor.

O interesantnem narodnem boju v židovski verski občini v Pragi smo poročali v eni zadnjih števil. V nadaljevanje poročamo danes sledeče: Pri volitvah predsedništva židovske verske občine v Pragi je bil predsednikom izvoljen dr. Avgust Stein po narodnosti Čeh. V svojem zahvalnem govoru je govoril izključno češko, na nemška vprašanja je dajal samo češke odgovore. Na zborovanju so se hudo sprli, radi upejljave češkega bogoslužnega jezika in čeških pridig. Nemščino mislijo iz bogoslužja polagoma izriniti. Zakaj poročamo vse to? Ker je to dokaz, da bratska Čehoslovaška trdno stoji. Ako se židi s tako silo vrivajo v kak narod, je to dokaz, da ima ta narod sijajno bodočnost. Židovski nosovi se nikdar ne varajo.

Sklenjeno je, da odloži dr. Beneš ministrsko predsedništvo. Da nova vlada še ni sestavljena, je krivo to, da še niso končana pogajanja med strankami. Kakor povsod, igrajo tudi na Čehoslovaškem osebni interesi in osebne ambicije veliko vlogo. Ko se bodo torej gospodje zedinili med seboj, bo sestavljena nova vlada.

NEMČIJA.

Notranji boji.

Stinnes je v Nemčiji velik gospod. Najbogatejši človek, največji podjetnik in vsekakor se mu more priznati, da je tudi eden najboljših nemških organizatorjev. Pridobiti si je znal vpliv na največja podjetja; brez Stinnesa se v Nemčiji oziroma v njeni veliki industriji ne zgodi ničesar. On je moral spraviti kapitalistično organizacijo na vrhunec. Že ker je voditelj nemške industrije, je umevno, da ima tudi veliko politično moč. To pa mu ni zadostovalo. Polagoma je nakupoval časopise in sistematično pripravljaval pot do merodajnega političnega vpliva. Nebroj velikih nemških časopisov je danes v posesti Stinnesa. On sam je tudi poslanec nemškega parlamenta in kot tak je član kluba nemške ljudske stranke, torej stranke, ki je po vsem svojem dosedanjem vedenju izrazito monarhistična. In monarhistična Nemčija pričakuje danes od Stinnesa veliko. Stinnes je tajni up nemških monarhistov vseh barv. Menda čuti, da prihaja sedaj njegov čas, kajti začel je energično nastopati. Med njim in sedanjo nemško vlado se je vnel oster boj. Vlada je, kakor kaže, sprejela ta boj in ga bo skušala izvajati. Na zadnjem zborovanju nemških industrijev je bil navzoč tudi nemški ministrski predsednik dr. Wirth, ter je v svojem govoru strahovito napadel Stinnesa. Nemčija v sedanjem času nima časa za notranje boje, tako se je izrazil dr. Wirth. Z notranjimi boji Nemčije ne bo mogoče rešiti. Zakaj gospodje (misli je pri tem Stinnesa), ki toliko govore o ljubezni do nemškega naroda, nočejo sodelovati. Že večkrat se je obrnila vlada na uplívne industrialce in jim ponujala najvažnejša mesta, bodisi v notranji ali zunanji politiki, toda gospodje so to vedno odklanjali. Radi tega govora je začelo Stinnesovo časopisje divje napadati dr. Wirtha.

Uedinjenje nemških socialnodemokr. strank. — Reparacije. Pretekli teden se se je zaključilo v Nemčiji dejanje, ki bo dalekosežnega političnega pomena. Nemška takozvana večinska socialnodemokratska stranka in pa nemška takozvana neodvisna socialnodemokratska stranka sta se zopet združili v enotno nemško socialnodemokratsko stranko.

Pred vojno edina socialnodemokratska stranka se je začela med vojsko cepiti ter je bila po končani vojni srečno razdeljena v tri dele. V večinske in neodvisne socialiste in komuniste. Kakor se vedno dogaja, kadar se bratje ločijo, da potem drug drugega kar najsrdejeje napadajo, so se lasali tudi nemški socialisti pošteno med seboj. Predaleč bi vodilo, in imamo v naši »Novi Pravdi« zato premalo prostora, da bi natančno opisali zelo poučljivo zgodovino nemškega razkola in njegov potek. Omenjamo na kratko le, da niso igrali osebni boji voditeljev ravno najmanjše vloge; kajpada so bili v prvi vrsti merodajni programatični konflikti, katerih glavni je bil ta, da so večinski socialisti popolnoma zavrgli diktaturo proletarijata, medtem ko so videli neodvisni socialisti ravno v diktaturi proletarijata eno glavnih točk celega socializma. Naj še omenimo, da je zmagalo ravno v tej točki naziranje večinskih socialistov in bo ravno radi tega moralo priti do popolne preureditve erfurtskega programa, ki je bil sploh že davno temeljitega izboljšanja potreben.

Uedinjenje ni šlo tako lahko. Delavstvo samo je bilo s sporom silno nezadovoljno in je opetovano izrazilo svoje mnenje v tem smislu, da ne razume razcepljenja socialistične stranke in da hoče, da se stranka zopet uedini, kajti le tako bo mogoče priti do cilja, ki mora biti in je vendar le eden.

Ker voditelji teh glasov niso preveč upoštevali se je začela razširjati v delavskih vrstah ravnodušnost. Ta ravnodušnost, ki se je začela ne-

varno širiti, je odprla voditeljem oči da je treba vendar le poslušati trezne in resne glasove, ki so prihajali iz delavskih vrst. Polagoma so začeli s predeli in pretekli teden se je izvršila najsrčnejša želja nemškega delovnega ljudstva, socialistična stranka je zopet edina. S komunisti pa nočejo imeti nemški socialisti nič skupnega in so to o priliki uedinjenja izrecno poudarjali. Komunisti so v Nemčiji tako maloštevilni, da ne pridejo sploh v poštev. Nemško delovno ljudstvo visoko izobraženo, kakor je, je namreč mnenja, da se s komunističnimi pustolovščinami samo trati čas, Nemci pa hočejo nekaj doseči in ne sanjariti o nemogočem.

Uedinjena nemška socialistična stranka bo štela v nemškem parlamentu 180 poslancev, skoraj polovico vseh drugih. In v nemški državi se ne bo moglo zgoditi prav nič več, česar ne bi dovolili socialisti.

To uedinjenje bo uplivalo seveda tudi na socialiste drugih držav, predvsem pa na enotno internacionalno. Kajti večinski socialisti so bili do sedaj včlanjeni v II. internacionalo, medtem ko so pripadali neodvisni k II 1/2 internacionali. Sledilo bo temu nemškemu uedinjenju tudi uedinjenje II. in II. 1/2 internacionalne.

Vprašanje glede plačevanja obrovov vojne odškodnine je sedaj za nekaj časa rešeno in sicer na sledeči način: Nemčija bo izdala za belgijsko vojno odškodnino plačljivo do 1. januarja 1923 zadolžnice, neke vrste menice. Ko te zadolžnice s 1. januarjem 1923 zapadejo, jih bo plačala kot nekako posojilo Angleška banka. Nemčija obračuna potem z Anglijo, napram kateri jamči tudi nemška Narodna banka.

AVSTRIJA.

Zadnji dve stavki. — Ena stavka podi drugo. Avstriji so se jim polagoma privadili in jih uvrstili med dnevne potrebščine. Saj je navsezadnje z vsem enako. Najprej se čudimo nad kako novotarijo, potem po njej udrihamo, polagoma se je privadimo in na vse zadnje postane še življenska potreba. In zakaj bi ne bilo s stavkami ravno tako. — Avstrija je dokazala, da je to mogoče. Zadnji dve stavki pa sta Dunajčane vendar le razburili, šle sta jim na živce. Najljubše, kar je Dunajčan imel, sta mu namreč vzeli. Saj rad vse prenese, toda da mu ne bi tiskali časopisov in mu pred nosom zaprli kavarne, to je tudi njemu preveč. Pred enim mescem so stavkali tiskarji, da celih 14 dni ni izšel niti en časopis. To je bila tedaj huda! Nobenih novic! Najhujše je bilo za Dunajčane, da niso mogli brati, kakor prej sleherni dan, da jim bo ta ali ona država, ta ali ona bančna skupina kaj posodila. Saj so sicer dobro vedeli, da jim nihče ne posodi nič, toda čitali so le radi vsaki dan o tem. Kako prijetno je, čitati take vesele vesti! Naenkrat je končal tudi štrajk tiskarjev, izšli so listi in Dunajčan je zopet sedel v prijetnem kotičku kavarne in čital. Naslajal se je zopet na obljubljenih posojilih... Pa so se sprli natakarksi s svojimi gospodarji radi višine plač in izbruhnila je stavka in kavarne so se zaprle in Dunajčan je bil na cesti. — Kaj mu pomaga časopis, ko pa so kavarne zaprte? Dunajčani so hudo zamerili kavarnarjem, da so terali zadevo tako daleč, da je izbruhnil štrajk. Za teh ubogih par milijonov kronic, pa štrajk in zapiranje kavar! Vsako ceno se plača, za tisto rjavo tekočino, ki se imenuje črna kava, samo da se odprejo kavarne. Dunaj preživlja kritične čase. Vzdihljaj dunajškega meščana označuje situacijo: »Včeraj kavarna brez časopisov, danes časopisi brez kavarne. — Tu mora priti mednarodna žandarmerija, da napravi red!«

BOLGARIJA.

Strankarski boji. V Bolgariji se vrše med vladnimi in opozicijskimi strankami hudi boji. — V Sofiji je bilo proglašeno obsedno stanje.

FRANCIJA.

Kake dobičke je imela Francija od vojne? — Slabo državno gospodarstvo. — 12 urni delavnik. — Francoski zastopnik pri Društvu narodov g. Jouvenel je povedal te dni o priliki seje tretje komisije Društva narodov v Ženevi, da vojna Franciji ni prinesla nikakega dobička.

Spoznajte pravo lice Francije.

Je zaklical in sodili boste o nji bolj pravično. Ko je ministrski predsednik Clemenceau predložil parlamentu mirovno pogodbo, je izjavil, da sicer ne prinaša nobene strategične varnosti, pač pa nekaj boljšega, namreč moralčno varnost ameriškega in angleškega dogovora. Jouvenel vprašuje: »Kje je angleški in ameriški dogovor varnosti? Ni jih!« Francijo je stala vojna 84 milijard frankov. Od Nemčije pa Francija še danes ni dobila centima. Če bi dobila plačano celo vojno odškodnino, ki odpade nanjo, bi imela še 300 milijonov izgube in razen tega najboljšo zemljo uničeno. To so dobički, ki jih je prinesla vojna Franciji.

Kako silno slabo je francosko državno gospodarstvo, nam priča izpoved finančnega ministra, da bo znašala letošnja izguba v državnem gospodarstvu 24 milijard frankov.

Francosko delavstvo je zelo razcepljeno in se med seboj strahovito lasa. Posledica tega needinstva je en del francoskega delavstva že občutil. Francoska trgovska mornarica je dobila reformo, ki je razočarala delavstvo vsega sveta. Z zakonom je bil ukinjen 8urni delavnik in uveden 12urni. Kadar se delavstvo med seboj ravsja, postanejo vselej kapitalisti močni.

„Nova Pravda“ nudi v vsaki številki izčrpen pregled vseh svetov. dogodkov. Noben dnevnik Vas ne obvešča tako pregledno in zanesljivo.

Poročila z dežele.

Dobje pri Planini. V nedeljo dne 24. septembra se je vršil pri nas prvi shod NSS. Udeležba je bila izvanredno obilna in so bili prostori gostilne Antona Teržana nabit polni, tako da je moralo mnogo ljudi ostati na lopi in na cesti. Shod je otvoril tov. Jože Teržan, posestnik na Slatini, pozdravil vse navzoče ter podal besedo tov. Dobovišku, ki je nato v nadenournem govoru obrazložil program NSS in nam obenem poročal o današnjem političnem položaju v državi. Za svoja izvajanja je žel vsesplošno odobravanja. Po shodu se je takoj priglasilo lepo število članov in se je vršil že obenem takoj ustanovni občni zbor kraj. org. NSS za Dobje, pri katerem je bil izvoljen sledeči odbor: Teržan Jože, posest. Slatina, predsednik; Rajh Franc, posestnik, podpredsednik; Grainer Karel, tajnik; Čadej Miha, blagajnik, in Pintar Iv., odbornik. Obenem se je naročilo več somišljenikov na »Novo Pravdo«. Kot vladni zastopnik je prisostvoval shodu g. okrajni komisar dr. Vidmar iz Brežic. — Pozdravljamo našo novo organizacijo v Dobjem, ki je prva v kočjanskem okraju, in ji želimo obilo uspeha!

Izobraževalno društvo »Bratstvo« v Celju začne zopet po poletnih počitnicah z intenzivnim društvenim delom. V četrtek dne 28. sept. se je vršil članski sestanek. Dramatični odsek bo začel z rednimi vajami, pevski zbor se bo konstituiral in obenem nameravamo prirediti tudi plesno solo. Vršili se bodo redni članski sestanki, na katerih bodo predavanja, diskusije itd. Vabimo torej celjsko mladino, da vstopi v naš krogi in se zgledi v društvenih prostorih gostilne »Wilson« v Gaberjah. — Odbor.

Sevnica. — V ponedeljek se je v prisotnosti tov. poslancea Brandnerja vršil zaupniški sestanek, na katerem se je sklenilo pričeti z novim delom. Najprej pa se bo vršil občni zbor kraj. org. in izvolil nov odbor.

Ptuj. — Ljudsko sodišče. — Kakor v vseh večjih občinah, tako obstoji tudi pri ptujski mestni občini komisija, ki ima nalogo, poravnati male sporne zadeve brez sodniškega postopanja in brez posredovanja dragih odvetnikov. Sodnija sama pošlje včasih občinskemu uradu kakšno tako malo zadevo; vrhu tega imajo tudi občani pravico prositi to komisijo za posredovanje ter se zadeva potem obravnava pod predsedstvom župana samega. Ker pa to ni ljubo ptujskim advokatom, katerih je v tako malem mestecu kot je Ptuj, nad cel ducat, so poslali v to komisijo znanega bivšega odvetniškega pisarja. Temu človeku so pridobili ptujski advokatje ob preobratu mastno mesto pri okrajnem zastopu, sedaj jim pa vrača to dobroto — na račun drugih — da pri vseh obravnavah, posebno, kjer ima že kakšen odvetnik svoje prste vmes, sporne stranke hujša, namesto da bi spravljivo vplival nanje, kakor to delajo vsi drugi člani komisije. Na ta način pokvari vse prizadevanje komisije. Radi pravičnega poslovanja te komisije same, bi bilo želeli, da se renovira vsaj v toliko, da izčisti lutilo. V nasprotnem slučaju bo sploh brezpredmetna. Vsem občanom pa ključemo, ne tožarite se! Poravnajte bratsko vse med seboj, kajti v Ptuj ni Boga — bi rekel Cankar.

Mariborska okrožna organizacija. — V smislu novega organizacijskega reda se ima vršiti čimprej okrožna konferenca, na kateri se izvoli okrožni odbor za mariborsko okrožje. Na okrožni konferenci so zastopane krajevne organizacije po svojih zastopnikih. Ker postoje na teritoriji mariborskega okrožja ponekod še pripravljani odbori, je treba že pred okrožno konferenco ustanoviti krajevne organizacije, da bodo lahko na okrožni konferenci zastopane. Vsi oni kraji, ki želijo imeti shode in v zvezi z njimi ustanovitve krajevnih organizacij, naj to prijavijo tajništvu v Mariboru, Grajski trg 1. Tudi oni tovariši, ki žele govoriti s poslancem Brandnerjem, naj se zgledajo v strankinem tajništvu, oziroma bo tov. Brandner po možnosti sam obiskal krajevne organizacije, da tam konfirira s tovariši.

Shod NSS v Mariboru. — V soboto, 16. t. m. se je vršil v dvorani Narodnega doma v Mariboru shod naše stranke. Podžupan tov. Roglič, ki je shodu predsedoval, je podal kot prvego govorniku besedo tov. dr. Politeu iz Zagreba, ki je bil burno pozdravljen. Izvajal je, da smo Narodni - socialisti pri zadnjem kongresu intelektualcev v Zagrebu aktivno sodelovali, ker je nujno potrebno, da se likvidira srbsko-hrvatski spor, kar je brez revizije ustave izključeno. Tudi je potrebno, da sedanjí režim pade in da se izvedejo vse v zagrebški resoluciji povdarjene točke, šele potem bo mogoče uspešno izvajati naš socialistični program. Tudi je naglašal tov. dr. Politeo, da so bile pri sestavi resolucije upoštevane zahteve naše stranke, ki se tičejo predvsem celokupnega proletarijata in sicer ukinitve izjemnih zakonov proti delavstvu, kakor tudi boljše nagrada javnih nameščencev. S svojim nastopom je naša stranka pokazala, da nima pred očmi strankarskih interesov, ampak splošne potrebe zatiranega naroda. Končno je pohvalil tudi obrtno razstavo v Mariboru, ki si jo je tekom popoldneva ogledal in ki dokazuje velik napredek našega obrtništva. — Za tov. dr. Politeom je posl. tov. Deržič razpravljal o bedi javnih nameščencev in dokazoval skrajno brezbriznost vladajočih faktorjev v tem vprašanju. Kot zadnji govornik je tov. posl. Brandner naglašal, da ne vidi uspehov v resolucijah, za katere se vladajoči niti ne zmenijo, ampak da je izboljšanje sedanjega obupnega stanja pričakovati edinole od uspeha zagrebškega kongresa, na katerem so bili zastopani najboljši Jugoslovani iz cele države, ki so bili edini v obsodbi sedanjega režima. Kritiziral je tudi malomarnost vladajočih faktorjev napram našim obmejnim krajem, osobito napram najvažnejši postojanki Mariboru, kjer se naš živelj ne podpira tako, kakor bi bilo treba in kjer se posebno pri podeljevanju obrtniških koncesij postopa naravnost protinarodno. Narodno - soci-

jalistična stranka bo podpirala le tako vladu, ki bo imela smisla za interese našega proletarskega naroda in ki bo podpirala naš živelj ob mejah.

„Nova Pravda“ je list našega delovnega človeka, ker se bori proti krivicam za pravico.

Tedenske novice.

Krajevna organizacija NSS za Dvorski okraj v Ljubljani vabi tem potom vse tovariše in somišljenike na vinsko trgatve, ki se vrši v nedeljo 1. oktobra t. l. v Filharmonični dvorani. Pridite vsi in nas gmotno podprite. Na svidenje! — Odbor.

Impozantni shodi Narodno-socialistične stranke v Ljubljani, Mariboru in Celju. V petek, 15. t. m. zvečer se je vršil v dvorani Mestn. doma v Ljubljani javen shod naše stranke. Dvorana je bila nabito polna. Shoda se je udeležil tudi posl. češkoslov. nar. soc. stranke br. Emil Spatny, katerega so zborovalci viharno pozdravljali. Obravnavala se je resolucija kongresa javnih delavcev v Zagrebu in razpravljalo o težavnem položaju javnih nameščencev. — Po stvarnih govorih tov. profesorja dr. Mihajla Rostoharja in poslanca tov. Deržiča je prebral predsednik tov. Juvan nato v smislu izvajanj sestavljeno resolucijo, ki so jo zborovalci z odobravanjem soglasno sprejeli. H koncu se je prigrabil k besedi poslanec brat Emil Spatny, ki se je v svojem govoru toplo zavzel za naše neodrešene brate.

V soboto 16. t. m. sta se vršila naša shoda v Celju in Mariboru z istim dnevnim redom. Celjskemu shodu je predsedoval tov. podžupan Žabkar, poročal pa je tov. Fakin iz Ljubljane. Ko sta govorila še tov. Žabkar in Dobovišek, je predsednik sijajno uspeli shod zaključil. — O mariborskem shodu se nahaja poročilo na drugem mestu.

Rehabilitacija demokratskega prvaka — ali pranje zamoza. — Koliko bodo mladoliberalni kliki in njenemu voditelju pomagale razne zaupnice zakonitih sestankov in kaka bo rehabilitacija te jutrovske klike v svinčeni aferi, kakor v drugih znanih škandalih, nam kaže v glavnih obrisih izjava dr. Kavčnika pred sodiščem. Kavčnik je bil namreč za časa teh manipulacij podravnatelj Jadranske banke. Izjavo dr. Kavčnika je prinesel zagrebški »Pokret«, glasilo demokratskih »orjunašev« ter jo je citiral 21. t. m. tudi »Slovenec«, ki pravi, da je iz nje razvidno sledeče: 1. Dr. Kavčnik potrjuje, da je obstojal poseben konzorcijski za prodajo koroškega svinca. Dobiček za konzorcijski je dvignil g. dr. Kavčnik in ga razdelil med člane konzorcijskega. 2. Dr. Kavčnik priznava, da ga je obvestil g. Praprotnik, ... da se da nekaj denarja v svrhe demokratske stranke, da pa bi tega ne zvedeli uradniki (Jadr. banke), se bo osnovalo nekoliko fingiranih kontov, na katere se bo dvigal denar. 3. Doktor Kavčnik izjavlja v ozirom na očitke g. Kamenarovića, »da sta on in Praprotnik raztrgala okoli 80 strani glavne knjige, na katerih so se vodili fiktivni računi ter da so nekatere strani požgane, druge pa raztrgane«, da je on to res storil, med tem ko Praprotnik ni ničesar storil o tej stvari. 4. Dr. Kavčnik izjavlja, da je imel navado zapirati blagajno samo z utikačem (Stecher), pa je bilo na ta način omogočeno Praprotniku samo z utikačem odpirati blagajno. Mogoče, da je Praprotnik na ta način samo z utikačem odprl blagajno in vzel iz blagajne 2.300.000 kron ter jih v banko naložil na konte, iz katerih so demokratska stranka oziroma njeni člani dvigali svote, o katerih je že prej govoril. — V svoji zadnji številki pa objavlja »Pokret« del zagovora g. Praprotnika, ki obsega 12 s strojem pisanih strani. Praprotnik priznava, da je nabavil potom odtiska ključ od predala g. ravnatelja, da je mogel tam zasledovati zapiske ravnatelja Kamenarovića o dr. Ažmanu in dr. Kavčniku. Priznava tudi, da je dal dr. Žerjavu na razpolago v splošno narodne in njegove strankarske svrhe dvakrat večje zneske — iz bančnih dobičkov. Priznava tudi, da je otvoril dva fingirana konta na dispozicijo dr. Žerjau. V splošnem pa pravi, da ni ničesar zakrivil, kar bi spadalo pred kazensko sodišče, ampak da naj civilno sodišče razsodi, ali je bil upravičen izdajati te svote. — Sedaj bo torej govorilo sodišče, daš bi obsodba ne bila težka tudi za lajka.

Kdo je kriv? — Ako sploh še moreš v družbo, slišiš samo jadikovanje, tarnanje in zabavljanje. Ako nanese razgovor na vprašanje, kdo je kriv tem neznosnim, za-

lostnim razmeram, se včasih oglasi kak možakar in vali vso krivdo na Puclja, ki je s svojo veleagrarno politiko zakrivil vso to draginjo, vse to zlo. »Demokrati so hoteli vedno samo dobro, storili vse, kar se je storiti dalo; delali so pošteno.« — Tako tudi možakar, ki je gotovo na ta ali oni način plačan demokrat. Ostala družba pa mu neglede na politično pripadnost posameznika enodušno odgovarja in pove kar mu gre o krivdi: »Krivi ste vsega tega zla, vsega gorja, ki je tu in ki še pride, in vsled posledic v prvi vrsti vi demokrati, vaša prvaka Pribečević in Žerjav spadata pa na drevo. V drugi vrsti so krivi radikali, Puclj je nedolžen, ker je bil le slepo demokratsko orožje. Vi demokrati ste rabili izvoznice, da ste »zaradili« milijone v svoje »narodne« menene, ki so se pa pri »Jutru« pričeli in nehali — kar jih ni izginilo v razne žepe. Kdo bi vam jih bil dal, ako ne bi imeli Puclja, ki ste mu zato dovolili prodajanje reparacijskih volov itd. v prid državne kase? Nihče!« — Da, taki so danes družabni pogovori! — Naše ljudstvo brez razlike je tedaj dobro poučeno o krivdi in bo krivce tudi obsodilo in ta obsodba bo za demokrate strahovita!

General Wrangel mobilizira svojo armado! — Tak utis dobi človek, ko opazuje razne Wranglove korake in razne njegove častnike v polnih opremljenih in skoro novih uniformah s carskimi odlikovanji pohajati po naših krajih. Nekaj je na tem, ker tudi drugi listi poročajo o Wranglovem gibanju proti Bolgariji. Kako dolgo bomo še trpeli to zalego pri nas, ki nam ograža mir? Pozivljemo vse dobromislečce poslance, da se za stvar zavzamejo in zahtevajo, da se Wranglovci izženo preko državnih mej; svoje avanture naj uprizorjajo drugod. Za nas bo to imelo še ta pomen, da bodo podpore, ki jih Wranglovci dobivajo od države, ostale na razpolago v druge namene! Tudi se bodo izpraznila pri tej priliki razna mesta v državi službi, ki jih zavzemajo Wranglovci po nepotrebnem. Izvršen bo lep del redukcije uradništva, ki ni potrebno, ali pa bodo dobili kruha naši ljudje. — Zato ven z Wranglovci, naj gredo v svojo domovino, kjer je za poštene ljudi prav gotovo dovolj prostora in — dela.

Kaj bo? — Tako se vprašujejo ljudje in celo tisti, ki so imeli doslej polna usta dobrot, ki nam jih bo »prav gotovo kmalu« prinesla naša slavna vlada, v kateri sede tudi naši mladodemokrati. Pa niso tja v en dan te skrbi. Zgodnji krompir je bil po 7 K, sedaj nastavlja ceno krompirju na 9, pravijo celo 10 kron, mast 192 kron, moka črna krušna 30 kron (za ceno bele ne vem, ker je ne morem več kupiti). Usnje za podplate stane 1 kg 500 kron in še več — pa ga celo ni dobiti. — Da, kaj bo? Pomoči ni in je ne bo! Temu sledi le —? — Pa tudi odgovor se sliši, samo pojdite gospodje od vlade med ljudske trpine — ampak strah vas bo!

Demokrati hite uradništvu na pomoč! Ta utis je na državne uslužbence hotel napraviti poslanec Reiser pretečeno soboto na sestanku pri Mraku. Mi smo pa prepričani, da je bil uspeh te Reiserjeve želje ravno nasproten. Vsi državni uslužbenci dobro vedo, da je to le reklama za demokrate. Volitve so pred durmi in gospode okrog »Jutra« je strah! Javni nameščenci so demokratom obrnili hrbet. Kako jih zopet pridobiti? S sladko obljubo, ki je zelo penasta; te pene pa bo razpihljal finančni minister, ker »nema kredita«. Je sicer lahko mogoče, da bodo uradništvu vrgli nekaj drobtin, na drugi strani pa mu še več zopet vzeli s kakim novim maksimiranjem. Saj se poznamo!

Dostojen boj. — V Ljubljani prihajamo počasi v volilno fazo. Pričakuje se srdit boj. Vse se pripravlja. Nekatere stranke so tudi že precej nerazvorne. Mi ostanemo hladni. Kakor doslej, izjavljamo tudi danes, da želimo dostojnega boja. Nismo imeli navede, napadati osebe ter jih v časopisju slati do nagega. Izogibali smo se temu in bomo delali tako tudi v tem boju. Priznava, da smo dostikrat udarili, a to le, ako smo bili izzvani. Naša želja je tedaj, bodimo dostojni in pustimo osebnosti! Mi se bomo tega držali, če bodo tako ravnale tudi druge stranke.

Nemcem raste greben. — Mariborska »Volksstimme« meče naš list v isti predal kakor »Tabor« in »Jutro«. Nam se zdi premalenkost takim socializmom odgovorjati. Ker pa nočemo imeti v demokratskimi listi, kakor sta »Jutro« in »Tabor« niti toliko stika, da bi se nas v časopisu imenovalo v eni in isti vrsti, si to od »socialistov« kakor so okrog »Volksstimme« krat-

komalo prepovedujemo. Poskrbeli bomo tudi, da se jim bo pristrigel rep, ker tu sejenja slovenska potrpežljivost. Treba se privaditi tudi Mariborskim socialpatrijotom slovenščine, popraviti bomo morali tudi v tem oziru, kar smo zagrešili na našem narodnem telesu. Že sedaj pa ne smemo dopustiti, da bi nam ti ljudje potom svojega časopisja pomenečevali naše ljudstvo, prepovedujemo jim vsako agitacijo za razširjenje svojega hajlovskega tiska. — Ako ne bo miru, naj se kratkoma prepove tisk takega narodno strupenega lističa.

V Zagorju ob Savi priredi v nedeljo, dne 1. oktobra ob 6. uri zvečer NSZ v Sokolskem domu veliko veselico združeno z vinsko trgatvijo. Ker je zveza z vlaki na vse strani jako ugodna, pričakujemo kar največje udeležbe tudi od strani naših sedov.

Oglas. V enem zadnjih »Slov. Narodov« je dal oglašiti »človekoljubni« mesar in prekupec Predovič, da je znižal ceno mesu za cele 4 (štiri) krone in da bo odslej prodajal meso po 40 in 36 kron kilogram. In to je morala firma Predovič javno razglasiti potom oglasa. Mi bi to firmo vprašali, zakaj pa ni takrat oglašala, ko je dvigala ceno mesu za deset, dvajset in še mnogo več kron? Surovost je, da si dovoljuje gotovi verižniški krogi tako norčevati iz bednega ljudstva. Mi poznamo mesarje, ki prodajajo že dva ali več mesecev meso po 36 in 32 kron, pa niso nikjer oglašali. Firma Predovič zasluži javno pohvalo in morda tudi kako odlikovanje, kajti res je velika zasluga, če pod pritiskom zniža ceno mesu za štiri krone in ga prodaja po 40 kron, kupuje ga pa po 16 in 18 kron. Iz bednega norčevati se, je zločin, to si zapomnite, gospodje Predoviči, pa tudi vi, gospodje tržnih cen!

Na naslov gledališke uprave. Pod tem naslovom prinaša »Naprej« dopis, v katerem razpravlja o visoki vstopnini v ljubljanskih gledališčih. Mi se temu dopisu moramo pridružiti in odločno protestiramo, da se nastavlja za predstave tako visoke cene, ki omogočajo poset le — kapitalistom. Uprava naj uredi zadevo tako, da bo gledališče dostopno tudi nižjim slojem, kajti kapitalist lahko plača tudi še višje cene. Če se pa naj državno gledališče smatra za institut, ki je namenjen samo vojnim dobičkarjem, naj se potem nikdo ne čudi, če bo vselej na pol prazno. Čemu pa subvencionira država gledališča s tako ogromnimi svotami, če so namenjena le za kapitaliste? Naj si jih vzdržujejo sami! Upamo, da bo gledališka uprava prirejela tudi delavske in uradniške predstave in s tem omogočila poset revnejšim slojem.

»Neodvisni.« Znano je vsakemu otroku, da se social-demokratske vrste krhajo. Krhati so se začele v Beogradu v trenutku, ko so zasedle zaplenjene domove bivših komunistov. Krhati so se začele v Sloveniji in drugod, ko so njihovi poslanci pomagali sprejeti dolarsko posojilo in ko so potem odšli Kristani z masnimi plačami kot agenti vladajočega režima v Ameriko in drugam. V zadnjem času so se pričele krhati v Mariboru, kjer se je ustanovila nova grupa okrog »Enakosti«. Preje edino zveličavni internacionalcem ne verjame nič več noben pošten delavec. Njihove prej tako močne strokovne organizacije pešajo, ker jih člani - sodrugi, trumoma zapuščajjo. Da se ne skrahirajo popolnoma, so si gospodje »sodrug« nadeli jako lepo in čedno ime. Ime »neodvisnih«. Na te limanice bodo morda ujeli še kakega neorientiranega začetnika. Kako dolgo bo pa tak delavec ostal v njihovih »neodvisnih« vrstah, je drugo vprašanje. Poznamo nekega Hrvata, ki vabi delavce v »neodvisno« organizacijo. Zadnje čase smo ga pa dobili v vrstah »neodvisnih« sodrugov. Volk lahko menja kožo, pa ostane le volk, kaj ne, sodrug?

Položaj stavbinskih delavcev. (Iz stavbinskih krogov.) — Ne bomo pretiravali, če trdimo, da je položaj stavbinskega delavca nadvse mizeren. Nizke plače, sezitsko delo, preganjanja, zapostavljanja, to so točke, ki tarejo danes stavbinskega delavca. So nekateri, ki povdarjajo, da imamo stavbinski delavci še najboljše plače in da vseeno tarnamo. Rad bi videl onega, ki bi se nam drznil to v oči povedati. Morale bi biti naše plače večje kot drugih strok, to je res, ker smo sezitski delavci in si v teh par mesecih dela moramo zaslužiti tudi za zimo, toda v sedanjih časih ne zaslužimo niti za živež. Kje je potem obleka, kje so prihranki za zimo? Toda o tem govoriti je odveč. Vsakdo ve, da naš tare ista mora, kot vse ostale sloje. A ti si vsaj znajo pomagati. Vsaka stroka je dandanes močno

organizirana in potem svoje organizacije bilje boj za svoj obstanek, boj za izboljšanje svojega položaja. Kaj pa mi stavbinski delavci? Mi še dandanes čakamo, da nam pade nebeška mana iz jasnega neba in nas nasiti, ker še vedno ne čutimo potrebe po strokovni organizaciji. Tako bi morali vsaj sklepati, ko vidimo, kako malo zanimanja je za strokovno gibanje med našimi vrstami. Vidimo, da je danes preko 80% neorganiziranih stavbinskih delavcev. Odkod to? Zakaj to? Res je, da je bila pretežna večina enkrat organizirana pri »sodrugih« in da je naposled izstopila iz organizacije, res je tudi, da jih je mnogo bilo med komunisti in da so tudi ti ostali pozneje neorganizirani. Res pa je tudi, da so stavbinski delavci po večini domačini, torej narodno - zavedni delavci. Vsaj ti ne smejo biti neorganizirani. Ti morajo v organizaciji. Organizacija narodno - zavednih stavbinskih delavcev pa je odsek stavbinskih delavcev Narodno - socialne Zveze in v to organizacijo morajo vsi narodno - zavedni in socialno - čuteči tovariši. Če hočemo izboljšati svoj položaj, se moramo organizirati, ker le potem organizacije smemo upati na izboljšanje svojega bednega položaja.

Pogajanja stavbenih delavcev z delodajalci so se vršila v torek popoldne pri Zvezi industrijcev. Delodajalci so deloma že pristali na povišanje mezd, a je vse razdril tajnik zveze industrijcev, ki je zahteval, naj se v pogodbo vzame točka, ki bi dala delodajalcem možnost, da pomečejo tekom ene ure vse delavce na cesto. Ta točka bi se morala glasiti: **da za stavbinske delavce ne velja zakoniti odpovedni rok.** Delavski zastopniki vseh organizacij so se odločno protivili sprejeti tako točko v kolektivno pogodbo in so se zato pogajanja razbila. Kaj bodo sedaj stavbinski delavci podvzeli nam ni znano. Upamo pa, da si bodo znali poskrbeti na ta ali oni način priboljšek na mezdah in zakonito odpoved. Stavbeniki so si pa dali s tem najlepše spričevalo — socialnega čuta. O teh pogajanjih bomo še spregovorili.

Plače v zlati valuti. Revolversko »Jutro« trobi v svet, da dobe državni nameščenci plače v zlati valuti. Naš najboljši prijatelj, kapitalistično - klikarsko glasilo »Jutro« prinaša izmišljene vesti, ki nam neizmerno škodujejo. Na vsako poročilo, da se nam zboljša naš bedni položaj, so še vselej naši »reelni trgovci« zvišali cene življenjskim potrebščinam in to že mesce prej, predno smo prejeli kako mrvico približka. Ko pride potem po dolgem času do izplačila tistih par grošev, začene zopet časopisje veliko kričanje, kaj vse so dobili državni nameščenci. Kapitalisti, ki sigurno to naročajo, — kar se vidi že iz tega, da uredništva kljub prošnjam strokovnih organizacij ravna vedno enako — niso nemarni in poženo zopet cene kvišku, češ, naj plačajo, saj so dobili pred nekaj meseci nezasižane svote — državo je stalo toliko in toliko milijonov — sedaj pa zopet. »Le po njih! Čemu pa plačujemo davek?« — Torej zapomnite si, reveži, ki ne plačujete le davka zase, temveč tudi za vse trgovce, pa naj bo ta ali oni še tako pošten, da hujša trgovce k navijanju cen naš iskreni prijatelj — »Jutro«. — Kakor pa na novo poroča »Jutro« se je začel »zaščitnik« državnih nameščenec, ministar finansija, bati, da ne bi državni nameščenci pri padcu zlatega franka preveč zgubili Zato naj raje ostane pri starem.

Uboga para.

Gosp. Dr. Zoran Jošt se je naselil kot praktični zdravnik v trgu Žalec, kjer ordinira v Kodretovi hiši štev. 26., prvo nadstropje.

Javen železničarski shod v Ljubljani. Zveza jugoslovanskih železničarjev sklicuje v četrtek, 28. t. m. ob 19.30 javen shod v Mestnem domu. Dnevni red: Poročilo o stanju železničarske pragmatike in o draginskih dokladah. — Osrednji odbor ZJŽ.

Prijatelj, kam pa v nedeljo? V nedeljo, 1. oktobra grem ob 5h popoldne v Filharmonijo, da si nakradem grozdja, ki je na trgu tako drago. Tam se bo dobila tudi dobra kapljica in kak prigrizek. Ko bomo židane volje, bomo zaplesali, saj bode sviral svetovnoznani šramel-orkester. In kar me najbolj tja vleče, je to, da si grem ogledati 1500 kg težek grozd. Pojdi tudi ti in videl boš, kako se zna »postaviti« naš dvorski okraj.

Črnogorski hajduki še vedno napadajo vlake. 22. t. m. je četa razbojnika Save Raspopovića napadla poštni vlak na progi Bar-Virpazar pri Mušnici. Hajduki so oplenili vse potnike ter uničili vso pošto. — Sedaj jih zasledujejo po gozdovih.

Velika železniška nesreča v Romuniji. Pri Prahovi se je zrušil železniški most v trenutku, ko je drvel preko njega orientekspres. Koliko je žrtev, še ni znano. Nesreča se je pripetila na istem mestu kot pred dvema mesecema.

Volkovi v Hrvatskem Primorju. Iz Meje poročajo: Te dni so se pojavili v naši primorski okolici volkovi, ki ogrožajo ovčje črede naših siromakov, katerim so ovce edino imetje. Franu Kvaterniku iz Ravničice so raztrgali volkovi 4 ovce. Pri železniškem kretniku v Meji, Levarju je vdril volk v hlev in odnesel jagnje, Franu Sokoliču v Koritnjaku je odnesel volk kozo. Dalje so vdrili volkovi v hlev Gutarine in raztrgali eno ovco, 20 pa ranili. Ljudstvo je zbog tega silno prestrašeno in se boji zime. Če že volkovi v jeseni vdirajo v hleve, kaj bo šele pozimi.

Hotelska afera v Travniku (Bosna). Sarajevska pokrajinska uprava je razpustila občinski svet mesta Travnik, ker je tako dobro gospodaril, da je prodal hotel »Vlašica«, ki je vreden sedem milijonov, za 1 milijon 200.000 kron. Na zahtevo meščanov je pokrajinska uprava razveljavila kupno pogodbo, občinski svet pa razpustila.

Bivši nemški cesar Viljem II. se ženi: Da se misli Viljem II., ki je postal lansko leto vdovec, zopet ženiti, se je govorilo že dalj časa. Toda vedno so bile te vesti uradno preklicane. Sedaj pa je bilo uradno objavljeno, da se bo Viljem res zopet oženil in sicer novembra t. l. Starcu, danes ima skoraj 64 let, je postalo v prognanstvu dolga in zaželel si je družice. Nevesta princesinja Schönaich-Carolath je tudi vdova kakih 35 let in ima 4 otroke. Viljemovi otroci in nemški aristokrati so se upirali tej ženitvi, ker nevesta po rojstvu Viljemu ni enaka. Toda kaj se hoče, Viljemu je manjkalo ženske mehke roke, no, in navsezadnje cesar tudi ni več, pa je zažvižgal na nevestino pokolenje.

Kam pa v nedeljo? V Sokolski dom v Zagorje na vinsko trgatve, katero priredi NSZ. Na trgatvi bo razstavljen grozd, ki tehta 12 kg. Med drugim boste lahko občudovali kmečko svatbo, v pestrih narodnih nošah. Ne zamudite prilike — vsi v Zagorje.

Iz stranke.

Kdo ima pravico odločati v stranki?

Na zgornje vprašanje je odgovor enostaven in kratek: samo oni člani, ki so plačali svoj strankin davek! Kakor v državi ne gre brez davkov, istotako tudi politične stranke, ki niso bankirske, ampak res ljudske, kakor je narodno-socialistična stranka, ne morejo izhajati brez strankinega davka. In to ne samo radi tega, ker strankina organizacija zahteva finančnih sredstev, ampak v glavnem zato, ker bi bil sicer v nevarnosti strankin demokratizem, ako bi namreč (kakor je to slučaj pri drugih strankah n. pr. pri demokratih) neka klika preskrbljevala stranki vsa finančna sredstva, tako da bi članom sploh ne bilo treba ničesar prispevati, kakor je to zopet pri demokratih. Potem bi v stranki tudi odločevala samo peščica ljudi, takozvana klika, ki skrbijo za strankine finance. Pri nas tega ni. Naša strankina organizacija temelji na svojih članih, kateri edini imajo pravico odločati v stranki. Narodni socialisti klik ne poznamo!

Zato pa mora tudi vsak narodni socialist storiti napram stranki svojo dolžnost s tem, da poravnava svoj davek. Le oni imajo pravico v stranki odločati, ki so storili svojo dolžnost.

Ponekod krajevne organizacije v tem oziru zanemarijajo svojo dolžnost. Zato smatramo za potrebno, da jih opozorimo na to, da naj pobirajo strankin davek redno. Ne zadošča namreč ustanoviti organizacijo, vpisati nebroj članov, ki morda prvič tudi plačajo svoj davek, katera organizacija pa potem polagoma zadremleje.

Tu je krivda v glavnem na odbornikih. Ne gre samo za to, da se odbor izvoli, pa če je dober ali slab, nego je treba povsod gledati na dobre odbore. In to je zopet v rokah članov. Kakor se mi vedno jezimo

na gospodarje države, češ bili so slabo izbrani, istotako ne smemo dopustiti, da bi se v naših lastnih vrstah nahajali tovariši odborniki, ki ne vedo, kaj je njihova dolžnost. Kdor je prevzel funkcijo v odboru, ta se mora izkazati tudi vrednega danega zaupanja.

Priznamo, da je v teh težkih časih posebno težavno delo tovariša blagajnika. Kolikokrat mu člani zahtevno odbijejo in morda ga celo nahrujijo radi malega zneska 20 K letno! Toda kaj hočemo? Ako krajevne organizacije nimajo članov, sploh obstojati ne morejo in kot posledica tudi stranka ne bi mogla obstojati, ker imajo pravico voliti odbornike in načelstvo samo organizirani tovariši, to so oni, ki so plačali svoj davek. Da se olajša delo v organizaciji, naj vsak član sam izpolni svojo dolžnost in naj se ne da vedno prositi od blagajnika.

Naglašamo pa tudi to: Ljubše nam je malo število članov, pa da ti redno vrše svojo dolžnost, nego veliko število na papirju. Vsakogar se v smislu org. reda tudi ne sme sprejeti v stranko, na kar posebej opozarjamo.

Torej od znanprej je treba strogo paziti na to, da oni tovariši, ki se štejejo sicer za naše, pa niso organizirani, v stranki nimajo pravice odločati. Odbori kraj. org. naj pa se zavedajo dejstva, da ni glavno število, marveč kakovost strankinih članov. Kolikor je članov, četudi malo, vsi morajo vršiti svojo dolžnost in knjige morajo biti v redu, tako da se vsak trenutek lahko vidi, kdo je naš in kdo ne, kdo redno izpolnjuje svojo dolžnost in kdo jo zanemarija. Male krajevne organizacije, pa te dobro urejene, so močnejše od onih po številu sicer večjih, ki pa so v resnici le rdeča jabolka z gnilih mesom.

Kdor je v resnici narod. socialist, ta bo tudi izpolnjeval svoje dolžnosti napram stranki. Kdor se radi tega vznemirja, ta s tem kaže, da ni naš iz prepričanja. To je bilo treba odkrito povedati v trdni nadi, da se bo v nekaterih krajevnih organizacijah stranke začelo boljše delovanje.

Dolžnost vsakega strankinega pristaša je, da je naročen na njeno glasilo „Novo Pravdo“!

Gospodarstvo.

Tovarna vagonov v Brodu na Savi, ustanovljena od Prve hrvatske štedionice v Zagrebu, Jugoslovanske banke v Osijeku, »Slavonije« d. d. za lesno industrijo u Brodu, Slavonskega trgovskega društva za premog Kaufman i drugovi v Brodu ter tovarn vagonov v Kistaresi pri Budimpešti je dograjena. Osnovna glavica znaša 50 milijonov kron.

Tovarna bo popravljala lokomotive in vagone, gradila bo pa tudi nove. Tovarno mislijo razširiti tako, da ne bo delala samo za Jugoslavijo, temveč tudi za druge balkanske države. Do sedaj je zaposlenih okoli 60 uradnikov, 700 delavcev od teh 500 kvalificiranih in 50 vajencev. Število delavcev se bo v teku 2 let povečalo na 3000. Kvalificirani delavci so skoraj sami Nemci, a navadna dela so najeti domačini. Prvih 50 vagonov je bilo popravljenih in predanih pretekli teden državnim železnicam.

Ker ta tovarna ni daleč od bogatih bosanskih železniških rudnikov in je v središču glavne železniške proge, ima zvezo s plovitvijo na Savi in z bosanskimi železnicami, je veliko upanja, da se okoli nje centralizira takozvana težka železna industrija.

Rusija bo zopet izvažala žito. Londonški list »Times« piše, da je izjavil predsednik eksekutivnega sovjeta Šmidovič, da je letošnja žetev v Rusiji tako dobra, da se bo moglo žito izvažati.

Slive. Slive so letos izobno obrodile. Obiranje poteka gladko. V okraju Brod-Požega jih prodajajo kmetje po 6—7 kron, v bosanskem Posavju pa po 4—5 kron kg. Večina sliv gre v žganjarne.

Letošnja žetev v Vojvodini in Banatu. Komisija, ki je dobila nalogo, da zbere podatke o stanju letošnje žetve v Banatu, je

začela delati. Njeno prvo poročilo se glasi: Koruze bo okoli 50.000 vagonov, pšenice 25.000, ovs 27.000, ječmena 2.400, rži 240 vagonov. Koruza bo posebno dobra v okolici Pančeva, a pšenica v okolici Vršca. Anketna komisija, ki je bila poslana v Vojvodino, da obišče vse žitne centre in na licu mesta konstatira stanje letošnje žetve, je poslala poljedelskemu ministarstvu sledečo brzojavko: Sombor 22. novembra. — Danes smo končali delo v banatsko-podražkoj županiji in ugotovili to stanje: pšenice bo 24.000, ječmena 3.000, ovs 6.000, rži 800 in koruze 80.000 vagonov. Spravljanje koruze se je začelo. Od lanske žetve je v zalogah še 15.000 vagonov pšenice in 15.000 vagonov koruze. Cene pšenici in koruzi so se gibale v zadnjih treh mescih so sledeče: cene za 100 kg: julij pšenica 1552 K, koruza 1424 kron, avgusta pšenica 1728 K, koruza 1448 kron, september pšenica 1648, koruza 1540 kron.

Zabranjen izvoz otrobov. Poljedelsko ministarstvo je prepovedalo izvoz otrobov v druge države.

V katere države prodamo največ svojega blaga? Vrednost našega izvoza je znašala v prvem polletju 1922. 1, 631.483.55 dinarjev. V Italijo se je izvozilo za 475.316.262 Din. (29.13 %), v Avstrijo za 411.793.434 Din. (25.24 %), v Nemčijo za 141.495.668 din., v Švico za 133.763.666 din., v Češko-slovaški za 104.367.53 dinarjev našega blaga.

Cene krompirja v Nemčiji. Kljub temu, da nemška marka stalno pada, se prodaja v Berlinu krompir na drobno po 7.20 mark kg, to je po vrednosti našega denarja komaj poldruga krona.

Naše gospodarstvo in naše železnice. Po zadnjih vestih, ki smo jih dobili, se prodaja v okrajih Vršac-Bela cerkev v Banatu na rumunski meji vino že po 3 krone 50 vinarjev liter. Vina je v izobilju, toda nihče ga noče kupiti, ker je vsak izvoz nemogoč. Naše železnice so prišle na mrtvo točko in ne morejo prevažati nič več. Ljudstvo v teh krajih je naravnost obupano, ker ne more prodati svojih pridelkov.

Svetovna zaloga zlata je vredna približno 7.911.379.000 dolarjev. Leta 1913. ga je bilo v zalogah samo za 4.188.401.000 dolarjev. Trenutno posedujejo Ameriške zedinjene države za 3.171.007.000 dolarjev zlata, to je približno 40 odstotkov cele svetovne zaloge. Anglija razpolaga z 10 odstotki svetovne zaloge, Francija z 9, Japan z 8, Španija s 6 odstotki, Argentina s 5, Italija, Nizozemska in Nemčija vsaka s 3 odstotki.

Koliko je vredna naša krona?

	Ta teden	Prejšnji teden
1 švicarski frank stane	49.60 K	51.08 K
1 laška lira	11.08	11.28
1 francoski frank	19.82	20.—
1 češka krona	8.32	8.72
1 nemška marka	0.19	0.16
sto avstrijskih kron	0.36	0.38
1 ogrska krona	0.11	0.12
1 rumunski lej	1.60	—
1 dolar	266.—	272.—
1 angleški funt	1180.—	1220.—
1 poljska marka	0.01	—

Zbirajte za tiskovni sklad „Nove Pravde“!

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Dragotin Kosem, Ljubljana.

BARVA prve vrste zanesljivo dobra za barvanje volnenega, svilenega in platnenega blaga se dobi in sicer: črna, siva, modra, rdeča, rujava in lila v trgovini **Karl Loibner „Pri zvoncu“ Celje**

Zajamčeno pristen, trčen med se dobi pri I. VERBIČU, Ljubljana Poljanski nasip 34/I.

I. BALOH MARIBOR, GRAJSKI TRG 3.

Galanterija, parfumerija :: in pletarski izdelki. ::

Zdravnik**Dr. Zorán Jošt****ordinira****ŽALEC šteč. 26.**
(Kodretova hiša.)**Maks Zabukošek**
krojaški mojster.
Celje, Cankarjeva 2.**4 1/2 %**po dogovoru tudi
več, obrestuje
hranilne vloge**Jugoslovanska hranilnica**

in posojilnica v Celju

Gosposka ul. št. 7
(Hotel Balkan).Posojila pod ugodnimi
pogoji. Eskomptiranje
povzetlj.

Manufaktura

Franjo Majer

Maribor

— Glavni trg šteč. 9. —

**ŠPECERIJO,
DELIKATESE**

in prvovrstne barve za obleko priporoča trgovina

ANTON FAZARINCKralja Petra cesta **CELJE** Kralja Petra cesta**FRECE & PLANUTA****CELJE, ALEKSANDROVA 7.**

Delikatesna trgovina.

JADRANSKA BANKA, BEOGRAD

Delniška glavica: Din 60,000,000.—

Rezerva: . . . Din 30,000,000.—

Podružnice:

Bled	Jesenice	Prevalje
Cavtat	Korčula	Sarajevo
Celje	Kotor	Split
Dubrovnik	Kranj	Šibenik
Ercegnovi	Ljubljana	Tržič
Jelsa	Maribor	Zagreb
	Metković.	

Amerikanski oddelek.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser STATE BANK, Cortlandt Street 82. New-York City.
BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta,
Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Štefan Ferant

urar.

Celje, Dečkov trg 3.

Priporočam svojo veliko za-
logo ur, prstanov, uhanov,
budilk.Sprejemam tudi vsa v to
stroko spadajoča dela.
Izvršujem točno in solidno.

Manufakturna in modna trgovina ter

lastna

izdelovalnica

perila

KAROL PAJK
CELJE Kralja Petra cesta **CELJE**priporoča velikansko izbero v
to stroko spadajočih predmetov**NA DEBELO! NA DROBNO!****Klobuke,**

čevlje,

konfekcijo in vse perilo
kupite najceneje in v naj-
večji izbiri v veletrgovini
R. STERMECKI, Celje.

Ilustrovani cenik se pošlje vsakemu zastoj.

Priporoča se brivnica

Franjo Kranjc, Celje.

Glavni trg št. 20.

Splošna gospodarska zadruga v Celju

Samostanska ulica

daje svojim članom
po najnižjih cenah

vse življenjske potrebščine.

Zato vabi k pristopu nove člane.

Ivan Mastnaktrgovina z manufakturnim in
konfekcijskim blagom.Lastna izdelovalnica prvovrstnih
modnih oblek za gospode in
dečke.**CELJE, Kralja Petra**
cesta št. 15

GALANTERIJO,
DROBNARIJO,
PARFUMERIJO
PRIPOROČA

DRAGO ROSINA

MARIBOR, VETRINJSKA UL. 26.

Zaloga vseh vrst papirja, šolskih in pisarniškich po-
trebščin, šolskih knjig, molitvenikov in svetih podob**NA DEBELO!****NA DROBNO!****JANKO BOVHA, CELJE**

KRALJA PETRA CESTA ŠT. 31.

Nad 80 let že obstoječa
gostilna Dobovišek „pri Kajžlarju“
v Št. Jurju ob juž. žel. poleg farne cerkve
se priporoča cenjenim gostom in zlasti iz-
vabljenim letnikom iz Celja.

Priznana dobra vina! Topla in mrzla jedila!
Postrežba točna! Cene zmerne!

Priporoča se brivnica

Ivan Železnik, Celje.

Kralja Petra cesta št. 14.

Brivnica

Frana Novak

Maribor,

Aleksandrova c. št. 22.

Postrežba točna in čista.

Priporoča se

HOTEL BALKAN, Celje

Gosposka ul. 7.

Fotografski in umetno
slikarski atelje**AVG. ČERNE**

Celje, Ljubljanska cesta 10 (Prej V. rick)

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.
Cene najnižje. Poveča po vsaki sliki. Slika v
olju, akvarel, pastel, po naravi.**A. LEČNIK**

juvelir in urar.

CELJE, Glavni trg 4.**Ivan Bevc**

izdelovanje srebrnih doz.

Celje, Gosposka ulica 24.

Kdor hoče imeti res s pravimi pred-
vojnimi barvami prepletkano hišo,
naj se obrne edino le na domačo
tvrdko**Tone Malgaj**

pleskar in ličar

Ljubljana,

Kolodvorska ulica šteč. 6.

Delniška glavica:
K 20,000,000.—**Slovenska eskomptna banka****LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šteč. 1.**Rezervni zakladi:
K 6,500,000.—

Telefoni št. 146, 458

PODRUŽNICE:

Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzojave: ESKOMPTNA

**ZALOGA
ČEVLJEV****LASTNEGA
IZDELKA:****DRAGOTIN ROGLIČ****MARIBOR, KOROŠKA CESTA 19**

KOMISIJSKA ZALOGA PRI BETKI LEŠNIK, GOSPOSKA ULICA 14

"KARO"
VARSTVENA ZNAMKA